

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική
Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στη Φορολογική Λογιστική και Χρηματοοικονομική
Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων**

Διπλωματική Εργασία

**ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ. ΑΠΟΨΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ.**

του

Τζιγκουνάκη Ιωάννη

**Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στη Φορολογική Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών
Αποφάσεων**

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Δρογαλάς Γεώργιος

Θεσσαλονίκη

Απρίλιος, 2023

Αφιέρωσεις

Αφιερώνεται στους γονείς μου

Ευχαριστίες

Με την περάτωση της παρούσας διπλωματική εργασίας θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες στους γονείς και τον αδερφό μου για την στήριξη την οποία μου παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής.

Επιπρόσθετα, θα ήθελα να αναφερθώ στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Δρογαλά Γεώργιο και να τον ευχαριστήσω ιδιαίτερα για την υποστήριξη και καθοδήγηση που μου παρείχε και που συνετέλεσαν καθοριστικά για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

Περίληψη

Σε κάθε επάγγελμα, αλλά στην παρούσα εργασία στο λογιστικό, ένας από τους κυριότερους παράγοντες ο οποίος επηρεάζει, τόσο σε θετικό όσο και σε αρνητικό βαθμό την όλη εξέλιξη αλλά και την επιτυχία του εκάστοτε επαγγελματία, είναι η Ηθική που έχει ο τελευταίος προς τους πελάτες του και το κοινωνικό σύνολο γενικότερα. Συνεπώς, η τήρηση των κανόνων του Κώδικα Δεοντολογίας καθώς και η υιοθέτηση ηθικής και δεοντολογικής συμπεριφοράς αποτελούν στοιχεία που προσδίδουν αξιοπιστία στο εν λόγω επάγγελμα. Σκοπός της εν λόγω εργασίας είναι η προσέγγιση του θέματος της δεοντολογίας και ηθικής που λαμβάνουν οι φοιτητές κατά την εκπαίδευσή τους και στην απόκτηση του πτυχίου τους. Για την πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας, δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο συντάχθηκε μέσω των φορμών της Google και το οποίο στάλθηκε σε επαγγελματίες, λογιστές και φοιτητές λογιστικών σχολών. Τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν, αναλύθηκαν με περιγραφική στατιστική ανάλυση ενώ χρησιμοποιήθηκε και ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα, όσο μεγαλύτερη σημασία προσδίδει κάποιος στην ηθική και κατ' επέκταση στη διδασκαλία της στο πανεπιστήμιο, τόσο αυξημένες είναι και οι προσδοκίες από αυτήν.

Λέξεις κλειδιά: λογιστική, ηθική, δεοντολογία, επαγγελματίες, εκπαίδευση

Abstract

In any profession, but in this thesis in accounting, one of the main factors that affects, both positively and negatively, the entire development and the success of each professional, is the Ethics that the latter has towards his clients and society in general. Therefore, the observance of the rules of the Code of Ethics as well as the adoption of ethical and ethical behavior are elements that lend credibility to the profession in question. The purpose of this work is to approach the subject of ethics and morals that students receive during their education and in obtaining their degree. In order to carry out this research, a questionnaire was created, which was compiled through Google forms and which was sent to professionals, accountants and students of accounting schools. The collected data were analyzed by descriptive statistical analysis while multiple regression analysis was also used. According to the results obtained from the research, the more importance someone attaches to ethics and, by extension, to its teaching at the university, the higher are the expectations from it.

Key words: accounting, ethics, code of ethics, professionals, education

Πίνακας περιεχομένων

Αφιερώσεις.....	2
Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη.....	4
Abstract.....	5
Πίνακας περιεχομένων	6
Κατάλογος Πινάκων.....	8
Εισαγωγή	9
Εισαγωγή: Αναγκαιότητα – Σκοπός – Συνεισφορά.....	9
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	9
Αναγκαιότητα της έρευνας.....	11
Σκοπός της έρευνας.....	11
Διάρθρωση της έρευνας.....	11
Κεφάλαιο 1: Θεωρητική Προσέγγιση	13
Κεφάλαιο 2: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	16
2.1 Εισαγωγή.....	16
2.2 Δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση.....	17
2.3 Οι απόψεις των σπουδαστών για τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση.....	18
2.4 Κίνητρα των φοιτητών για την επιλογή της Λογιστικής.....	20
2.5 Η φήμη και η αντίληψη των λογιστών.....	22
2.6 Συμπέρασμα.....	23
Κεφάλαιο 3:Μεθοδολογία έρευνας	26
3.1 Εισαγωγή.....	26
3.2 Δείγμα	26
3.3 Ερωτηματολόγιο έρευνας	26
3.4 Μεταβλητές έρευνας.....	27
3.5 Μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης.....	28
4.1 Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής.....	29
4.1.1 Δημογραφικά στοιχεία δείγματος.....	29
4.1.2 Διδασκαλία της ηθικής στο Πανεπιστήμιο.....	32
4.1.3 Σημασία τη ηθικής.....	35
4.1.4 Προσδοκίες-Στόχοι από την ηθική εκπαίδευση	37
4.1.5 Λόγοι επιλογής της λογιστικής επιστήμης	42
4.1.6 Γνώμη για τους λογιστές	45
4.1.7 Αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή	47

4.2 Αποτελέσματα επαγωγικής στατιστικής.....	50
4.2.1 Ανάλυση αξιοπιστίας.....	50
4.2.2 Ανάλυση συσχέτισης.....	51
4.2.3 Γραμμική παλινδρόμηση - Έλεγχος υποθέσεων.....	52
4.2.4 Προσαρμογή μοντέλου.....	53
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα, Περιορισμοί και Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	55
5.1 Συμπεράσματα.....	55
5.2 Περιορισμοί.....	56
5.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	56
Βιβλιογραφία.....	57
Ξενόγλωσση.....	57
Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο Έρευνας.....	63

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Δημογραφικά στοιχεία δείγματος	29
Πίνακας 2. Διδασκαλία της ηθικής στο Πανεπιστήμιο	32
Πίνακας 3. Σημασία της ηθικής.....	35
Πίνακας 4. Προσδοκίες-Στόχοι από την ηθική εκπαίδευση.....	37
Πίνακας 5. Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη:	42
Πίνακας 6. Γνώμη για τους λογιστές.....	46
Πίνακας 7. Αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή.....	47
Πίνακας 8. Συντελεστές αξιοπιστίας	50
Πίνακας 9. Ανάλυση συσχέτισης	51

Εισαγωγή

Εισαγωγή: Αναγκαιότητα – Σκοπός – Συνεισφορά

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Ο τομέας της λογιστικής είναι ζωτικής σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία των σύγχρονων οργανισμών και οικονομιών και έχει κερδίσει αυξημένη προσοχή τα τελευταία χρόνια λόγω της αυξανόμενης σημασίας του (Kiradoo, 2020). Η λογιστική εκπαίδευση διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στη διασφάλιση ότι οι μελλοντικοί λογιστές διαθέτουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ηθικές αξίες που απαιτούνται για την αποτελεσματική και υπεύθυνη άσκηση των καθηκόντων τους (Duska et al., 2018). Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τα κίνητρα των φοιτητών για την επιλογή της λογιστικής ως τομέα σπουδών, τις απόψεις τους σχετικά με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση, καθώς και τη φήμη και την αντίληψη του λογιστικού επαγγέλματος (Duska et al., 2018).

Η μελέτη της λογιστικής εκπαίδευσης και του λογιστικού επαγγέλματος έχει μακρά και καθιερωμένη ιστορία (Ebaid, 2022). Παρόλα αυτά, παραμένουν αρκετά κενά στη βιβλιογραφία που πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να υπάρξει μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση του τομέα (Stephenson, 2016). Για παράδειγμα, έχουν διεξαχθεί περιορισμένες έρευνες σχετικά με τα κίνητρα των φοιτητών για την επιλογή της λογιστικής, τις απόψεις τους σχετικά με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση και την αντίληψη των λογιστών. Αυτά τα κενά στη βιβλιογραφία παρέχουν την ευκαιρία να προωθήσουμε την κατανόηση της λογιστικής εκπαίδευσης και του λογιστικού επαγγέλματος και να συμβάλουμε στην ανάπτυξη αποτελεσματικών και σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Loeb, 2015).

Τα τελευταία χρόνια, το επάγγελμα του λογιστή έχει αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις, μεταξύ των οποίων ένας αυξανόμενος αριθμός οικονομικών σκανδάλων, η αύξηση των κανονιστικών ρυθμίσεων και η μείωση της εμπιστοσύνης του κοινού (Mardawi et al., 2021). Η σημασία της λογιστικής εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων δεν μπορεί να υπερεκτιμηθεί (Baud et al., 2021). Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι απόψεις των φοιτητών σχετικά με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση και να κατανοηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν τα κίνητρά τους για την επιλογή της λογιστικής ως τομέα σπουδών. Επιπλέον, είναι σημαντικό να εξεταστούν η φήμη και η αντίληψη των λογιστών και ο αντίκτυπος που έχουν αυτοί οι παράγοντες στο λογιστικό επάγγελμα (Miller & Shawver, 2018).

Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να συμβάλει στη βιβλιογραφία σχετικά με τη λογιστική εκπαίδευση και το λογιστικό επάγγελμα, διερευνώντας τα κίνητρα των φοιτητών για την επιλογή της λογιστικής, τις απόψεις τους σχετικά με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση, καθώς και τη φήμη και την αντίληψη του λογιστικού επαγγέλματος. Η μελέτη θα παράσχει πολύτιμες γνώσεις σε αυτούς τους σημαντικούς τομείς και θα ενημερώσει για την ανάπτυξη αποτελεσματικών και σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πολιτικών. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης θα ενδιαφέρουν επίσης τους εκπαιδευτές λογιστικής, τους φοιτητές, τους επαγγελματίες και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής.

Συνολικά, η μελέτη θα προσφέρει μια ολοκληρωμένη εξέταση του τομέα της λογιστικής εκπαίδευσης και του λογιστικού επαγγέλματος και θα συμβάλει στην κατανόηση αυτών των σημαντικών τομέων. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης θα έχουν σημαντικές συνέπειες για την ανάπτυξη αποτελεσματικών και σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πολιτικών και θα ενημερώσουν τη συνεχιζόμενη συζήτηση σχετικά με το ρόλο και τη σημασία της λογιστικής εκπαίδευσης και του λογιστικού επαγγέλματος.

Αναγκαιότητα της έρευνας

Στην περίπτωση της παρούσας διατριβής, το σκεπτικό της μελέτης είναι πολύπλευρο και περιλαμβάνει διάφορους βασικούς τομείς έρευνας που σχετίζονται με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση και τα κίνητρα των φοιτητών που επιδιώκουν σταδιοδρομία στον τομέα της λογιστικής (Ahmad & Ahmed, 2017).

Τα τελευταία χρόνια, το λογιστικό επάγγελμα έχει αντιμετωπίσει πολλές προκλήσεις δεοντολογίας, συμπεριλαμβανομένων σκανδάλων υψηλού προφίλ και μιας γενικής απώλειας της εμπιστοσύνης του κοινού (Todorović, 2018). Αυτό έχει οδηγήσει σε εκκλήσεις για επαναξιολόγηση της ηθικής κατάρτισης και εκπαίδευσης που παρέχεται στους μελλοντικούς λογιστές (bt Ahmad, 2020). Επιπλέον, καθώς το λογιστικό επάγγελμα συνεχίζει να εξελίσσεται και να γίνεται όλο και πιο πολύπλοκο, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τα κίνητρα των φοιτητών που επιλέγουν να ακολουθήσουν καριέρα στη λογιστική και πώς αυτά τα κίνητρα μπορεί να επηρεάσουν τις διαδικασίες λήψης ηθικών αποφάσεων (Enofe et al., 2015).

Για την αντιμετώπιση αυτών των σημαντικών ζητημάτων, η παρούσα διατριβή έχει ως στόχο να εξετάσει την ηθική κατάρτιση και εκπαίδευση που λαμβάνουν οι φοιτητές που αποκτούν πτυχίο στη λογιστική, καθώς και τα κίνητρα που τους ωθούν να επιλέξουν καριέρα σε αυτόν τον τομέα. Μέσω μιας ολοκληρωμένης ανασκόπησης της υπάρχουσας βιβλιογραφίας και των αποτελεσμάτων μιας ποσοτικής έρευνας σε φοιτητές λογιστικής, η παρούσα διατριβή επιδιώκει να δώσει μια πληρέστερη εικόνα της τρέχουσας κατάστασης της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση και των παραγόντων που επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων από τους φοιτητές.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας διατριβής είναι να προσθέσει στο σημερινό σώμα γνώσεων σχετικά με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση και τα κίνητρα των φοιτητών που επιδιώκουν σταδιοδρομία στον τομέα της λογιστικής. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης έχουν τη δυνατότητα να ενημερώσουν και να βελτιώσουν την ηθική κατάρτιση και εκπαίδευση που παρέχεται στους μελλοντικούς λογιστές, καθώς και να φωτίσουν τα κίνητρα και τις στάσεις των φοιτητών που επιδιώκουν σταδιοδρομία στον τομέα αυτό.

Διάρθρωση της έρευνας

Η δομή της παρούσας διατριβής χωρίζεται σε έξι κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο παρέχει μια επισκόπηση του ερευνητικού θέματος και του σκοπού της μελέτης, καθώς

και μια ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας σχετικά με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση και τα κίνητρα των σπουδαστών. Το δεύτερο κεφάλαιο παρέχει μια λεπτομερή εξέταση της ηθικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που λαμβάνουν οι φοιτητές λογιστικής, συμπεριλαμβανομένης μιας ανασκόπησης των ηθικών θεωριών και αρχών που διέπουν τη λογιστική εκπαίδευση. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας σε φοιτητές λογιστικής, εξετάζοντας τις απόψεις τους σχετικά με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση και τα κίνητρά τους για την επιλογή σταδιοδρομίας στη λογιστική. Το τέταρτο κεφάλαιο παρέχει μια εμπειριστατωμένη ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, διερευνώντας τις σχέσεις μεταξύ των απόψεων των φοιτητών για τη δεοντολογία και των κινήτρων τους για την επιλογή σταδιοδρομίας στη λογιστική. Το πέμπτο κεφάλαιο παρέχει μια συζήτηση για τις επιπτώσεις των ευρημάτων της μελέτης στο λογιστικό επάγγελμα, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για βελτιωμένη ηθική κατάρτιση και εκπαίδευση των μελλοντικών λογιστών. Τέλος, το έκτο κεφάλαιο παρέχει ένα συμπέρασμα που συνοψίζει τα βασικά ευρήματα της μελέτης και παρέχει συστάσεις για μελλοντική έρευνα.

Συνολικά, η παρούσα διατριβή παρέχει μια ολοκληρωμένη εξέταση της τρέχουσας κατάστασης της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση και των κινήτρων των φοιτητών που επιδιώκουν σταδιοδρομία σε αυτόν τον τομέα. Προσθέτοντας στο υπάρχον σώμα γνώσεων σε αυτούς τους τομείς, η παρούσα διατριβή έχει τη δυνατότητα να ενημερώσει και να βελτιώσει την ηθική κατάρτιση και εκπαίδευση που παρέχεται στους μελλοντικούς λογιστές, καθώς και να ρίξει φως στα κίνητρα και τις στάσεις των φοιτητών που επιδιώκουν σταδιοδρομία σε αυτόν τον τομέα.

Κεφάλαιο 1: Θεωρητική Προσέγγιση

Η θεωρητική προσέγγιση της παρούσας διατριβής έχει τις ρίζες της στον τομέα της δεοντολογίας και της λογιστικής εκπαίδευσης. Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ ηθικής και λογιστικής εκπαίδευσης εξετάζοντας την τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης σε θέματα ηθικής στα λογιστικά προγράμματα, τις απόψεις των φοιτητών σχετικά με το θέμα και τους παράγοντες που επηρεάζουν τα κίνητρά τους για την επιλογή της λογιστικής ως επαγγέλματος.

Για να επιτευχθεί αυτό, η μελέτη θα βασιστεί σε διάφορα θεωρητικά πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των θεωριών ηθικής και δεοντολογικής ανάπτυξης, καθώς και των θεωριών κοινωνικής μάθησης και οργανωσιακής κουλτούρας. Αυτά τα πλαίσια θα παράσχουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση των ηθικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων που υφίστανται τα άτομα καθώς περιηγούνται σε σύνθετα ηθικά διλήμματα στον τομέα της λογιστικής.

Η ηθική σύμφωνα με τα λεγόμενα του Brinkman (2002) είναι η αρχή με βάση την οποία διαχωρίζεται το σωστό από το λάθος, το ηθικό από το ανήθικο και το καλό από το κακό. Αποτελεί ουσιαστικά μια ορθολογική θεωρία η οποία αφορά το σωστός και το λάθος, μια ανοδική αντανάκλαση αξιών, οι οποίες καθοδηγούνται από το αίσθημα δικαίου και την ευφυΐα (Bostan et al., 2011). Υπό το πρίσμα αυτό, η ηθική χρησιμοποιείται για να εξετάσει τις ηθικές αρχές, την ανθρώπινη συμπεριφορά και τις προσπάθειες διάκρισης του καλού από το κακό.

Η διάκριση μεταξύ της ηθικής ανάπτυξης και της ηθικολογίας γενικότερα είναι ζωτικής σημασίας για την παρούσα μελέτη, καθώς η πρώτη αναφέρεται στην ανάπτυξη των ηθικών αξιών ενός ατόμου, ενώ η δεύτερη αναφέρεται στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων ηθικού συλλογισμού και της ικανότητάς του να εφαρμόζει αυτές τις αξίες σε επαγγελματικά περιβάλλοντα (Brooks & Dunn, 2020). Τα βασικά ζητήματα που θα διερευνηθούν στην παρούσα μελέτη περιλαμβάνουν τον αντίκτυπο της λογιστικής εκπαίδευσης στην ηθική ανάπτυξη των σπουδαστών, τον ρόλο των λογιστικών οργανισμών στη διαμόρφωση της ηθικής συμπεριφοράς και τη σημασία της προώθησης της ηθικής συμπεριφοράς στη λογιστική εκπαίδευση.

Εκτός από αυτά τα θεωρητικά πλαίσια, η μελέτη θα εξετάσει επίσης τον αντίκτυπο των πολιτισμικών και δημογραφικών παραγόντων στην ηθική ανάπτυξη των φοιτητών, καθώς και τον ρόλο της λογοδοσίας και της διαφάνειας στην προώθηση της ηθικής συμπεριφοράς στο λογιστικό επάγγελμα. Η μελέτη θα εξετάσει επίσης τον

αντίκτυπο των τεχνολογικών εξελίξεων στη λήψη ηθικών αποφάσεων στη λογιστική και πώς διαμορφώνουν το μέλλον της λογιστικής εκπαίδευσης και του ίδιου του επαγγέλματος.

Συνολικά, η θεωρητική προσέγγιση της παρούσας διατριβής θα παράσχει μια ολοκληρωμένη κατανόηση της σχέσης μεταξύ της δεοντολογίας και της λογιστικής εκπαίδευσης, καθώς και των τρόπων με τους οποίους η σχέση αυτή μπορεί να ενισχυθεί για την προώθηση της δεοντολογικής συμπεριφοράς στο λογιστικό επάγγελμα. Τα ευρήματα αυτής της μελέτης θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις για τους εκπαιδευτές λογιστικής, τους οργανισμούς και τους επαγγελματίες, καθώς και για τη μελλοντική έρευνα στον τομέα της ηθικής και της λογιστικής εκπαίδευσης.

Η σημασία της δεοντολογίας στη λογιστική και τις επιχειρήσεις έχει αναγνωριστεί εδώ και καιρό ως κρίσιμη πτυχή για τη δημιουργία και τη διατήρηση μιας υπεύθυνης και βιώσιμης εταιρικής κουλτούρας (Martinov-Bennie & Mladenovic, 2015). Τα τελευταία χρόνια, το λογιστικό επάγγελμα έχει αντιμετωπίσει πολλά σκάνδαλα που έχουν θέσει υπό αμφισβήτηση τα δεοντολογικά πρότυπα και τη συμπεριφορά των λογιστών και το λογιστικό επάγγελμα στο σύνολό του (Chulpanovna et al., 2021). Ως αποτέλεσμα, η ανάγκη για εκπαίδευση σε θέματα δεοντολογίας στη λογιστική έχει γίνει όλο και πιο σημαντική, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι μελλοντικές γενιές λογιστών είναι εφοδιασμένες με τις απαραίτητες δεοντολογικές δεξιότητες και γνώσεις για τη λήψη ορθών αποφάσεων και τη διατήρηση της δημόσιας εμπιστοσύνης (Christensen et al., 2018).

Η σημερινή κατάσταση της λογιστικής εκπαίδευσης και ο ρόλος της στη διαμόρφωση της ηθικής συμπεριφοράς είναι αντικείμενο συνεχούς έρευνας και συζήτησης (Caglio & Cameran, 2017). Υπάρχουν ενδείξεις ότι η εκπαίδευση στη δεοντολογία έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει θετικά τη δεοντολογική συμπεριφορά των λογιστών, και αυτό έχει οδηγήσει σε εκκλήσεις να καταστεί η εκπαίδευση στη δεοντολογία βασικό συστατικό της λογιστικής εκπαίδευσης (Voss, 2021). Ωστόσο, παρά την αναγνωρισμένη σημασία της, η αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης δεοντολογίας στην επίτευξη των στόχων της παραμένει αντικείμενο διαφωνίας (Mintz & Morris, 2022).

Έρευνες που έγιναν από τους Armstrong (1987), Ponemon και Glazer (1990) και St. Pierre (1990) έδειξαν ότι οι φοιτητές των λογιστικών σχολών έχουν την τάση να εμφανίζουν χαμηλότερα επίπεδα ηθικής εξέλιξης από φοιτητές σπουδών που δεν αφορούν τον εν λόγω κλάδο. Αυτά τα ευρήματα, σε συνδυασμό με την ανάγκη για

καλύτερη ηθική καθοδήγηση, προσανατόλισαν τις έρευνες προς το βαθμό στον οποίο οι ηθικές αρχές διδάσκονται στα προγράμματα σπουδών των λογιστικών σχολών και πως μπορεί να βελτιωθεί (Hiltebeitel και Jones, 1991, Karnes και Sterner, 1988, Loeb, 1988).

Ο Mintz (1990) διεξήγαγε έρευνα για τη δεοντολογία στα μαθήματα λογιστικής και διαπίστωσε ότι ένα ποσοστό πάνω από το μισό περίπου των ερωτηθέντων καθηγητών ενσωμάτωναν την ηθική στα μαθήματά τους. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε, περιλάμβανε επαγγελματικούς κώδικες δεοντολογίας, άρθρα ειδήσεων και περιοδικών, μελέτες περιπτώσεων και βίντεο ηθικής που παράγονται από το Ινστιτούτο Διαχείρισης Λογιστών (Institute of Management Accountants). Οι καθηγητές που δεν δίδασκαν την ηθική το απέδωσαν στους περιορισμούς του εκάστοτε προγράμματος σπουδών, στην έλλειψη εγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού και στην έλλειψη ικανότητας ως τους κύριους λόγους μη ενσωμάτωσης της δεοντολογίας στα μαθήματά τους.

Κεφάλαιο 2: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

2.1 Εισαγωγή

Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση επιδιώκει να συμβάλει στη συνεχιζόμενη συζήτηση γύρω από την εκπαίδευση δεοντολογίας στη λογιστική, παρέχοντας μια ολοκληρωμένη εξέταση της τρέχουσας κατάστασης του τομέα (Ho et al., 2015). Η ανασκόπηση θα διερευνήσει τις διάφορες προοπτικές σχετικά με το ρόλο της εκπαίδευσης στη δεοντολογία στη λογιστική, συμπεριλαμβανομένων των απόψεων των ακαδημαϊκών μελετητών, των επαγγελματικών οργανώσεων και των ίδιων των φοιτητών (Pianezzi et al., 2022). Η ανασκόπηση θα εξετάσει επίσης τις διάφορες μορφές εκπαίδευσης στη δεοντολογία που προσφέρονται σήμερα στη λογιστική, συμπεριλαμβανομένης της παραδοσιακής διδασκαλίας στην τάξη, των διαδικτυακών μαθημάτων δεοντολογίας και των ευκαιριών βιωματικής μάθησης (Soetan, 2018).

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση θα εξετάσει επίσης τους στόχους και τους σκοπούς της εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στη λογιστική και θα αξιολογήσει τα αποδεικτικά στοιχεία για την αποτελεσματικότητά τους (Mastracchio Jr et al., 2015). Επιπλέον, η ανασκόπηση θα εξετάσει τους διάφορους παράγοντες που επηρεάζουν την υιοθέτηση και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης στη δεοντολογία, συμπεριλαμβανομένων των κινήτρων και της δέσμευσης των σπουδαστών, της ποιότητας των εκπαιδευτών και του ευρύτερου πολιτιστικού και θεσμικού πλαισίου (Bulo et al., 2020).

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση θα βασιστεί σε ένα ευρύ φάσμα πηγών, συμπεριλαμβανομένων ακαδημαϊκών περιοδικών, επαγγελματικών δημοσιεύσεων και γκρίζας βιβλιογραφίας, προκειμένου να παράσχει μια ολοκληρωμένη και επικαιροποιημένη επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης του τομέα. Συνθέτοντας τα υπάρχοντα στοιχεία σχετικά με την εκπαίδευση στη δεοντολογία στη λογιστική, η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση θα παράσχει πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζει το επάγγελμα και θα ενημερώσει για τις μελλοντικές κατευθύνσεις της έρευνας και της πρακτικής.

Η σημασία της παρούσας βιβλιογραφικής ανασκόπησης έγκειται στη συμβολή της στη συνεχιζόμενη συζήτηση γύρω από την εκπαίδευση δεοντολογίας στη λογιστική. Παρέχοντας μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης του πεδίου, η ανασκόπηση θα συμβάλει στην ενημέρωση για την ανάπτυξη αποτελεσματικών και τεκμηριωμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στη λογιστική. Η

ανασκόπηση θα παράσχει επίσης πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την υιοθέτηση και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης δεοντολογίας και θα ενημερώσει για τις μελλοντικές κατευθύνσεις της έρευνας και της πρακτικής. Τελικά, η βιβλιογραφική ανασκόπηση θα συμβάλει στη δημιουργία ενός πιο ηθικού και βιώσιμου λογιστικού επαγγέλματος και θα βοηθήσει στη διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού στο επάγγελμα.

2.2 Δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση

Η διδασκαλία της ηθικής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδίως στις σχολές διοίκησης επιχειρήσεων, έχει συζητηθεί ευρέως στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Στον τομέα της λογιστικής, η ηθική εκπαίδευση έχει ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου του κρίσιμου ρόλου που διαδραματίζουν οι λογιστές στη διαφύλαξη των οικονομικών συμφερόντων των οργανισμών και του ευρύτερου κοινού (Baïada-Hirèche & Garmilis, 2016). Καθώς η λογιστική είναι ένα επάγγελμα που αλληλεπιδρά με άλλους επαγγελματίες, οργανισμούς και ενδιαφερόμενους φορείς, είναι σημαντικό να εφοδιάζονται οι μελλοντικοί λογιστές με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη λήψη ηθικών αποφάσεων στην πράξη.

Μελέτες έχουν δείξει ότι η ενσωμάτωση της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει θετικά την ηθική ανάπτυξη των σπουδαστών και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Για παράδειγμα, μια μελέτη που διεξήχθη από τους Brands & Lange, (2016) διαπίστωσε ότι η εκπαίδευση στη δεοντολογία αύξησε την ευαισθητοποίηση των φοιτητών σε θέματα δεοντολογίας και τους βοήθησε να εντοπίζουν και να αναλύουν καλύτερα τα δεοντολογικά προβλήματα στη λογιστική πρακτική. Μια άλλη μελέτη των Noval & Stahl, (2017) αποκάλυψε ότι η ενσωμάτωση της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση βελτίωσε την ηθική κρίση και τις ικανότητες λήψης αποφάσεων των φοιτητών, οι οποίες αποτελούν κρίσιμες ικανότητες στη λογιστική πρακτική (Noval & Stahl, 2017).

Παρά την αυξανόμενη αναγνώριση της σημασίας της εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στη λογιστική, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη να συνεχιστεί η διερεύνηση του θέματος. Για παράδειγμα, το περιεχόμενο, οι μέθοδοι και τα αποτελέσματα της εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στη λογιστική έχουν αποτελέσει αντικείμενο πολλών συζητήσεων στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Tassadaq & Malik, 2015). Ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν ότι η εκπαίδευση στη δεοντολογία πρέπει να επικεντρώνεται στην παροχή στους σπουδαστές των θεμελιωδών γνώσεων και αρχών της δεοντολογίας, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι πρέπει να επικεντρώνεται σε

πρακτικές δεξιότητες και στρατηγικές για τη λήψη δεοντολογικών αποφάσεων σε πραγματικές λογιστικές καταστάσεις (Edi & Enzelin, 2022).

Επιπλέον, δεν υπάρχει συναίνεση σχετικά με τις κατάλληλες μεθόδους διδασκαλίας για την εκπαίδευση στη δεοντολογία στη λογιστική (Chandler, 2017). Ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν ότι η διδασκαλία βάσει περιπτώσεων είναι η πιο αποτελεσματική μέθοδος, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι οι προσομοιώσεις λήψης ηθικών αποφάσεων ή οι ασκήσεις ρόλων είναι πιο ωφέλιμες (Kieslich et al., 2016). Υπάρχει επίσης ανάγκη για έρευνα σχετικά με τον αντίκτυπο των διαφορετικών μεθόδων διδασκαλίας στην ηθική ανάπτυξη των σπουδαστών και στις ικανότητες λήψης αποφάσεων (Massey, 2017).

Τέλος, υπάρχει ανάγκη να συνεχιστεί η διερεύνηση του ρόλου των εκπαιδευτών λογιστικής στην εκπαίδευση δεοντολογίας (Warren et al., 2016). Για παράδειγμα, η έρευνα έχει δείξει ότι οι εκπαιδευτές λογιστικής διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση των δεοντολογικών στάσεων και συμπεριφορών των φοιτητών (Warren et al., 2016). Ωστόσο, υπάρχει έλλειψη έρευνας σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν τις δεοντολογικές διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτών λογιστικής, όπως οι προσωπικές τους αξίες, πεποιθήσεις και εμπειρίες (Nowak, 2018).

2.3 Οι απόψεις των σπουδαστών για τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση

Προκειμένου να κατανοήσουμε πλήρως το ρόλο της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τις απόψεις των φοιτητών. Με την πάροδο των ετών, έχουν διεξαχθεί αρκετές μελέτες για την αξιολόγηση των απόψεων των φοιτητών σχετικά με το θέμα. Στην παρούσα ενότητα θα γίνει ανασκόπηση ορισμένων από αυτές τις μελέτες, με έμφαση στα ευρήματα, τις μεθόδους και τις επιπτώσεις τους.

Μια μελέτη που διεξήχθη από τους Duska et al., (2018) είχε ως στόχο να εξετάσει τη στάση των φοιτητών απέναντι στη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση. Η μελέτη εξέτασε φοιτητές τόσο σε προπτυχιακά όσο και σε μεταπτυχιακά προγράμματα λογιστικής, θέτοντάς τους ερωτήσεις σχετικά με τη σημασία της δεοντολογίας στη λογιστική, την ανάγκη για εκπαίδευση στη δεοντολογία στο πρόγραμμα σπουδών και τις απόψεις τους σχετικά με το περιεχόμενο και τους στόχους των μαθημάτων δεοντολογίας (Duska et al., 2018). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η πλειονότητα των φοιτητών πίστευε ότι η δεοντολογία είναι σημαντική στο λογιστικό

επάγγελμα και ότι θα έπρεπε να αποτελεί υποχρεωτικό μέρος του προγράμματος σπουδών (Duska et al., 2018). Ωστόσο, ορισμένοι φοιτητές εξέφρασαν επίσης ανησυχίες σχετικά με την έλλειψη παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης από την πραγματική ζωή στα μαθήματα δεοντολογίας, γεγονός που θεωρούσαν ότι περιορίζει την ικανότητά τους να εφαρμόζουν όσα μάθαιναν σε πραγματικές λογιστικές πρακτικές (Duska et al., 2018).

Μια άλλη μελέτη που διεξήχθη από τους Baud et al., (2021) διερεύνησε την επίδραση της εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στην ηθική ευαισθητοποίηση και συμπεριφορά των φοιτητών. Στη μελέτη συμμετείχαν φοιτητές ενός προπτυχιακού προγράμματος λογιστικής και συγκρίθηκαν τα αποτελέσματα ενός προ-τεστ και ενός μετα-τεστ για να αξιολογηθεί η επίδραση ενός μαθήματος ηθικής στην ηθική ευαισθητοποίηση των φοιτητών (Baud et al., 2021). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι φοιτητές που παρακολούθησαν το μάθημα ηθικής είχαν υψηλότερο επίπεδο ηθικής ευαισθητοποίησης σε σύγκριση με εκείνους που δεν παρακολούθησαν το μάθημα. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στα προγράμματα λογιστικής και τη δυνατότητα των μαθημάτων αυτών να έχουν θετικό αντίκτυπο στη δεοντολογική συμπεριφορά των φοιτητών (Baud et al., 2021).

Τα προηγούμενα έτη, μια μελέτη των Enofe et al., (2015) εξέτασε τις απόψεις των φοιτητών σχετικά με την ενσωμάτωση της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση. Η μελέτη διεξήγαγε έρευνα σε φοιτητές ενός προπτυχιακού προγράμματος λογιστικής, ρωτώντας τους σχετικά με τη σημασία της δεοντολογίας στη λογιστική, την ανάγκη ύπαρξης μαθημάτων δεοντολογίας στο πρόγραμμα σπουδών και τις απόψεις τους σχετικά με το περιεχόμενο και τους στόχους των μαθημάτων δεοντολογίας (Enofe et al., 2015). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι φοιτητές πίστευαν ότι η δεοντολογία είναι σημαντική στο λογιστικό επάγγελμα, αλλά εξέφρασαν επίσης ανησυχίες σχετικά με τον περιορισμένο χρόνο που αφιερώνεται στη δεοντολογία στο πρόγραμμα σπουδών και την έλλειψη παραδειγμάτων από την πραγματική ζωή στα μαθήματα δεοντολογίας (Enofe et al., 2015). Οι συγγραφείς της μελέτης πρότειναν ότι τα λογιστικά προγράμματα θα πρέπει να ενσωματώνουν περισσότερα παραδείγματα από την πραγματική ζωή και μελέτες περιπτώσεων στα μαθήματα δεοντολογίας, ώστε η ύλη να είναι πιο σχετική και ελκυστική για τους φοιτητές (Enofe et al., 2015).

Σε μια μελέτη των Simpson et al., (2016), διερευνήθηκαν οι απόψεις των φοιτητών σχετικά με τον αντίκτυπο της εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στην ηθική συμπεριφορά τους. Η μελέτη διεξήγαγε έρευνα σε φοιτητές τόσο σε προπτυχιακά

όσο και σε μεταπτυχιακά προγράμματα λογιστικής, θέτοντάς τους ερωτήσεις σχετικά με τον αντίκτυπο της εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στην ηθική τους επίγνωση, την ηθική τους συμπεριφορά και τη λήψη αποφάσεων στη λογιστική (Simpson et al., 2016). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι φοιτητές που είχαν παρακολουθήσει μαθήματα ηθικής ανέφεραν ότι είχαν υψηλότερο επίπεδο ηθικής επίγνωσης και ισχυρότερη αίσθηση ηθικής υποχρέωσης. Ανέφεραν επίσης ότι τα μαθήματα ηθικής είχαν θετικό αντίκτυπο στην ηθική συμπεριφορά τους και στη λήψη αποφάσεων στη λογιστική (Simpson et al., 2016).

Οι μελέτες αυτές παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για τις απόψεις των φοιτητών σχετικά με τη δεοντολογία στη λογιστική εκπαίδευση. Επισημαίνουν τη σημασία της ηθικής στο λογιστικό επάγγελμα και την ανάγκη για εκπαίδευση στη δεοντολογία στα λογιστικά προγράμματα. Προτείνουν επίσης ότι τα μαθήματα δεοντολογίας θα πρέπει να ενσωματώνουν παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων από την πραγματική ζωή και ότι τα μαθήματα αυτά έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν θετικά την ηθική ευαισθητοποίηση, τη συμπεριφορά και τη λήψη αποφάσεων των φοιτητών.

2.4 Κίνητρα των φοιτητών για την επιλογή της Λογιστικής

Η απόφαση να ακολουθήσουν καριέρα στη λογιστική μπορεί να έχει εκτεταμένες συνέπειες για τους φοιτητές, επηρεάζοντας όχι μόνο την επαγγελματική τους ζωή, αλλά και την προσωπική και οικονομική τους ευημερία (Kiradoo, 2020). Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τα κίνητρα πίσω από τις επιλογές των φοιτητών να σπουδάσουν λογιστική. Με την πάροδο των ετών, αρκετές μελέτες έχουν διερευνήσει τα κίνητρα πίσω από τις αποφάσεις των φοιτητών να σπουδάσουν λογιστική και να ακολουθήσουν καριέρα στον τομέα αυτό (Duska et al., 2018). Τα αποτελέσματα αυτών των μελετών προσφέρουν πληροφορίες για τους διάφορους παράγοντες που ωθούν τους φοιτητές να επιλέξουν τη λογιστική, καθώς και για τον αντίκτυπο που μπορεί να έχει αυτή η επιλογή στη μελλοντική τους σταδιοδρομία και στην προσωπική τους ζωή.

Ένα από τα πιο συχνά αναφερόμενα κίνητρα για την επιλογή της λογιστικής είναι η θεωρούμενη ευκολία του αντικειμένου (Ebaid, 2022). Η λογιστική θεωρείται συχνά ως ένας σχετικά απλός τομέας, με σαφώς καθορισμένες έννοιες και διαδικασίες που μπορούν εύκολα να κατανοηθούν και να εφαρμοστούν (Stephenson, 2016). Αυτή η αντίληψη μπορεί να είναι ιδιαίτερα ελκυστική για τους φοιτητές που αναζητούν μια απλή επαγγελματική πορεία ή που δεν ενδιαφέρονται για πιο σύνθετα ή αφηρημένα

θέματα (Loeb, 2015). Επιπλέον, η σχετική ευκολία του αντικειμένου μπορεί επίσης να κάνει τη λογιστική πιο ελκυστική για τους φοιτητές που αναζητούν έναν τομέα που δεν απαιτεί σημαντικό χρόνο και προσπάθεια για να τον κατακτήσουν (Mardawi et al., 2021).

Ένα άλλο συχνά αναφερόμενο κίνητρο για την επιλογή της λογιστικής είναι η αντιληπτή οικονομική σταθερότητα του τομέα (Baud et al., 2021). Η λογιστική θεωρείται συχνά ως μια επικερδής και ασφαλής σταδιοδρομία, με καλές προοπτικές για ανοδική κινητικότητα και υψηλούς μισθούς (Miller & Shawver, 2018). Η αντίληψη αυτή οφείλεται εν μέρει στην υψηλή ζήτηση για εξειδικευμένους λογιστές, καθώς και στη σχετική σταθερότητα του λογιστικού επαγγέλματος, το οποίο είναι λιγότερο πιθανό να επηρεαστεί από οικονομικές υφέσεις σε σχέση με άλλους τομείς (Ahmad & Ahmed, 2017).

Η οικογενειακή επιρροή είναι ένας άλλος παράγοντας που μπορεί να διαδραματίσει ρόλο στην απόφαση των μαθητών να επιλέξουν τη λογιστική (Anzeh & Abed, 2015). Ορισμένοι μαθητές μπορεί να επιλέξουν τη λογιστική επειδή είναι μια καριέρα που έχουν ακολουθήσει οι γονείς τους ή άλλα μέλη της οικογένειάς τους ή επειδή πιστεύουν ότι είναι ένας τομέας που θα τους προσφέρει οικονομική ασφάλεια και σταθερότητα (Todoronić, 2018). Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα μέλη της οικογένειας μπορεί να έχουν εργαστεί οι ίδιοι στον τομέα της λογιστικής και μπορούν να παρέχουν στους φοιτητές πολύτιμες γνώσεις και συμβουλές σχετικά με τον τομέα (bt Ahmad, 2020).

Το αντιληπτό κύρος της λογιστικής είναι ένας άλλος παράγοντας που μπορεί να ωθήσει τους φοιτητές να επιλέξουν αυτόν τον τομέα (Enofe et al., 2015). Η λογιστική θεωρείται συχνά ως ένα ιδιαίτερα σεβαστό και αξιοθαύμαστο επάγγελμα, με μακρά ιστορία και εδραιωμένη φήμη. Αυτή η αντίληψη μπορεί να είναι ιδιαίτερα ελκυστική για τους φοιτητές που αναζητούν μια καριέρα που θα τους προσφέρει κύρος και αναγνώριση (Brooks & Dunn, 2020).

Τέλος, οι φοιτητές μπορεί να επιλέξουν τη λογιστική επειδή πιστεύουν ότι θα τους προσφέρει μια αίσθηση προσωπικής ολοκλήρωσης και ολοκλήρωσης (Martinov-Bennie & Mladenovic, 2015). Η λογιστική μπορεί να θεωρηθεί ως ένας προκλητικός και ικανοποιητικός τομέας που απαιτεί υψηλό βαθμό δεξιοτήτων και εξειδίκευσης, και ο οποίος προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία να επιφέρει ουσιαστικό και διαρκή αντίκτυπο στον κόσμο (Chulpanovna et al., 2021). Αυτή η αντίληψη μπορεί να είναι ιδιαίτερα ελκυστική για τους φοιτητές που αναζητούν μια καριέρα που θα τους

επιτρέψει να έχουν θετικό αντίκτυπο και οι οποίοι καθοδηγούνται από την επιθυμία να κάνουν ουσιαστική δουλειά (Christensen et al., 2018).

2.5 Η φήμη και η αντίληψη των λογιστών

Η αντίληψη για το λογιστικό επάγγελμα έχει σημαντικές συνέπειες για τον κλάδο, καθώς και για τους φοιτητές που σκέφτονται να ακολουθήσουν καριέρα στη λογιστική. Στην παρούσα ενότητα εξετάζουμε τη φήμη και την αντίληψη των λογιστών, συμπεριλαμβανομένων των παραγόντων που συμβάλλουν σε αυτές τις αντιλήψεις, καθώς και τον αντίκτυπο που έχουν στον κλάδο και στα άτομα που εργάζονται σε αυτόν.

Μελέτες έχουν δείξει ότι η φήμη του λογιστικού επαγγέλματος μπορεί να επηρεάσει τόσο τη ζήτηση για λογιστικές υπηρεσίες, όσο και τον μισθό και τις ευκαιρίες σταδιοδρομίας που είναι διαθέσιμες σε μεμονωμένους λογιστές (Caglio & Cameran, 2017). Για παράδειγμα, μελέτη της KPMG διαπίστωσε ότι η αρνητική αντίληψη για το λογιστικό επάγγελμα μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη ζήτηση λογιστικών υπηρεσιών, καθώς και σε μειωμένους μισθούς για μεμονωμένους λογιστές (Voss, 2021). Αντίθετα, μια θετική αντίληψη για το επάγγελμα μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη ζήτηση λογιστικών υπηρεσιών, καθώς και σε αυξημένους μισθούς και ευκαιρίες σταδιοδρομίας για μεμονωμένους λογιστές (Mintz & Morris, 2022).

Ένας από τους κύριους παράγοντες που συμβάλλει στην αντίληψη των λογιστών είναι το επίπεδο της επαγγελματικής τους δεοντολογίας (Ho et al., 2015). Οι λογιστές που θεωρούνται ότι έχουν υψηλά ηθικά πρότυπα αντιμετωπίζονται συνήθως πιο ευνοϊκά από εκείνους που θεωρούνται ότι έχουν χαμηλά ηθικά πρότυπα (Pianezzzi et al., 2022). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το λογιστικό επάγγελμα βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εμπιστοσύνη και την ακεραιότητα, και η έλλειψη δεοντολογίας μπορεί να διαβρώσει αυτή την εμπιστοσύνη, με αποτέλεσμα τη μειωμένη ζήτηση για λογιστικές υπηρεσίες, καθώς και μειωμένους μισθούς και ευκαιρίες σταδιοδρομίας για μεμονωμένους λογιστές (Soetan, 2018).

Επιπλέον, η αντίληψη για τους λογιστές μπορεί επίσης να επηρεαστεί από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία συχνά παρουσιάζουν το επάγγελμα του λογιστή με αρνητικό τρόπο (Mastracchio Jr et al., 2015). Για παράδειγμα, ιστορίες για λογιστική απάτη και διαφθορά μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την αντίληψη του λογιστικού επαγγέλματος, όπως και αναφορές για λογιστές που έχουν εμπλακεί σε ανήθικη συμπεριφορά (Bulo et al., 2020). Από την άλλη πλευρά, η θετική κάλυψη του

λογιστικού επαγγέλματος από τα μέσα ενημέρωσης, όπως αναφορές για λογιστές που ενήργησαν δεοντολογικά και συνέβαλαν στην πρόληψη της οικονομικής απάτης, μπορεί να βελτιώσει την αντίληψη για το επάγγελμα (Baïada-Hirèche & Garmilis, 2016).

Ένας άλλος παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει τη φήμη και την αντίληψη των λογιστών είναι το επίπεδο της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής τους ανάπτυξης (Agiail et al., 2020). Οι λογιστές που έχουν αποκτήσει ανώτερα πτυχία και πιστοποιήσεις, καθώς και εκείνοι που έχουν συμμετάσχει σε συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, συχνά αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη ευμένεια από εκείνους που δεν έχουν συμμετάσχει (De Jesus et al., 2020). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα άτομα αυτά θεωρούνται πιο ενημερωμένα, ικανά και αφοσιωμένα στο επάγγελμά τους, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη ζήτηση για τις υπηρεσίες τους, καθώς και σε αυξημένους μισθούς και ευκαιρίες σταδιοδρομίας (Simpson et al., 2016).

2.6 Συμπέρασμα

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση που παρουσιάζεται στην παρούσα μελέτη είχε ως στόχο να παράσχει μια ολοκληρωμένη εξέταση της τρέχουσας κατάστασης της έρευνας σχετικά με τη λογιστική εκπαίδευση και τη δεοντολογία, καθώς και τα κίνητρα και τις αντιλήψεις των φοιτητών που επιλέγουν να ακολουθήσουν καριέρα στη λογιστική (Turner et al., 2022; Žager et al., 2019; West, 2018). Τα ευρήματα της ανασκόπησης υποδηλώνουν ότι υπάρχει σημαντικός όγκος διαθέσιμης έρευνας επί του θέματος, με έμφαση στη σημασία της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση και στο ρόλο της λογιστικής εκπαίδευσης στη διαμόρφωση της δεοντολογικής συμπεριφοράς των μελλοντικών λογιστών.

Έχει διαπιστωθεί ότι η ενσωμάτωση της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την προετοιμασία των σπουδαστών ώστε να γίνουν υπεύθυνοι και ηθικοί επαγγελματίες (Brands & Lange, 2016; Noval & Stahl, 2017; Tassadaq & Malik, 2015). Η βιβλιογραφία υπογραμμίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης μελετών περιπτώσεων του πραγματικού κόσμου και συζητήσεων ηθικών διλημμάτων στο πρόγραμμα σπουδών, καθώς και την ανάγκη για ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον που προάγει τη λήψη ηθικών αποφάσεων (Gerstein et al., 2016; Edi & Enzelin, 2022; Chandler, 2017). Επιπλέον, αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι η ενσωμάτωση της ηθικής στο πρόγραμμα σπουδών επηρεάζει θετικά τις αντιλήψεις των φοιτητών για την ηθικότητα του επαγγέλματος που επιλέγουν (Alleyne, 2016).

Η ανασκόπηση έδειξε επίσης ότι οι φοιτητές που επιλέγουν τη λογιστική ως επάγγελμα παρακινούνται από μια σειρά παραγόντων, όπως η ασφάλεια της εργασίας, το κύρος και οι οικονομικές ανταμοιβές (Warren et al., 2020; Kieslich et al., 2016; Massey, 2017). Ωστόσο, υπάρχει περιορισμένη διαθέσιμη έρευνα σχετικά με τα κίνητρα των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, όπως οι γυναίκες και οι φοιτητές μειονοτήτων, και απαιτείται περαιτέρω έρευνα στον τομέα αυτό (Andon et al., 2015; Warren et al., 2016).

Έχει διαπιστωθεί ότι η αντίληψη και η φήμη των λογιστών διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση των αποφάσεων των σπουδαστών για τη σταδιοδρομία τους, ενώ μελέτες δείχνουν ότι οι αρνητικές αντιλήψεις για το επάγγελμα μπορεί να αποτρέψουν τους σπουδαστές από το να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στη λογιστική (Rebele & Pierre, 2019; Nowak, 2018; Kutluk, 2017). Η βιβλιογραφία υπογραμμίζει την ανάγκη οι λογιστικές οργανώσεις και οι επαγγελματικοί φορείς να εργαστούν για την ενίσχυση της φήμης και της εικόνας του επαγγέλματος, καθώς και για την προώθηση της θετικής συνεισφοράς των λογιστών στην κοινωνία (Shafer, 2015; Cheung and Agrawal, 2018; Latan et al., 2018).

Παρά τη σημαντική διαθέσιμη βιβλιογραφία σχετικά με τη λογιστική εκπαίδευση και τη δεοντολογία, τη φήμη και τα κίνητρα των φοιτητών που επιλέγουν τη λογιστική, υπάρχουν ακόμη αρκετά κενά στην έρευνα που πρέπει να αντιμετωπιστούν (Ferri, 2017; Sahin et al., 2020). Για παράδειγμα, υπάρχει έλλειψη συγκριτικών μελετών που να εξετάζουν τις διαφορές στη δεοντολογική συμπεριφορά και τα κίνητρα μεταξύ φοιτητών λογιστικής σε διάφορες χώρες (Cote & Latham, 2016; Mintz and Miller, 2020). Επιπλέον, υπάρχουν περιορισμένες διαθέσιμες έρευνες σχετικά με τον μακροπρόθεσμο αντίκτυπο της εκπαίδευσης σε θέματα δεοντολογίας στην ηθική συμπεριφορά των λογιστών (Montenegro & Rodrigues, 2020).

Συμπερασματικά, τα ευρήματα της παρούσας βιβλιογραφικής ανασκόπησης αναδεικνύουν τη σημασία της ενσωμάτωσης της δεοντολογίας στη λογιστική εκπαίδευση, τα κίνητρα των φοιτητών που επιλέγουν τη λογιστική, καθώς και τη φήμη και την αντίληψη των λογιστών. Η βιβλιογραφία παρέχει μια βάση για μελλοντική έρευνα σε αυτούς τους τομείς και απαιτείται περαιτέρω έρευνα για την αντιμετώπιση των κενών που εντοπίζονται στην τρέχουσα βιβλιογραφία. Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση συνέβαλε στο σύνολο των γνώσεων συνθέτοντας την υπάρχουσα έρευνα σχετικά με τη λογιστική εκπαίδευση και τη δεοντολογία, τη φήμη και τα κίνητρα των

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ. ΑΠΟΨΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ.

ΤΖΙΓΚΟΥΝΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

φοιτητών που επιλέγουν τη λογιστική, και παρέχει συστάσεις για μελλοντική έρευνα σε αυτούς τους τομείς.

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία έρευνας

3.1 Εισαγωγή

Στο σημείο αυτό ξεκινά η παρουσίαση της εμπειρικής έρευνας η οποία έγινε για την απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα που θα τεθούν πιο κάτω. Η εμπειρική έρευνα έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου το οποίο αναλύεται παρακάτω από το οποίο ορίζονται και οι μεταβλητές (εξαρτημένες και ανεξάρτητες). Στη συνέχεια γίνεται η περιγραφική στατιστική ανάλυση του δείγματος και η παρουσίαση των μέσων όρων των υπόλοιπων ερωτήσεων (στο παράρτημα υπάρχουν οι συχνότητες για κάθε ερώτηση). Έπειτα ακολουθεί η επαγωγική στατιστική με την ανάλυση συσχέτισης και την πολλαπλή παλινδρόμηση.

3.2 Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 230 άτομα στην πλειοψηφία τους εργαζόμενοι λογιστές και η μέθοδος που εφαρμόστηκε είναι η δειγματοληψία ευκολίας.

3.3 Ερωτηματολόγιο έρευνας

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας αποτελείτο από 7 μέρη. Στο πρώτο μέρος υπήρχαν οι ερωτήσεις δημογραφικών στοιχείων όπως το φύλο, το επάγγελμα και το εάν έχουν διδαχθεί ηθική στο πανεπιστήμιο.

Στο δεύτερο μέρος υπήρχαν οι ερωτήσεις για την αναγκαιότητα διδασκαλία της ηθικής στο πανεπιστήμιο (Tormo-Carbó et al., 2014) με εύρος απαντήσεων 1 (Διαφωνώ Απόλυτα) έως 5 (Συμφωνώ Απόλυτα).

Στο τρίτο μέρος υπήρχαν οι ερωτήσεις για τη σημασία της ηθικής γενικά (Tormo-Carbó et al., 2014) με εύρος απαντήσεων 1 (Καθόλου Σημαντική) έως 5 (Απόλυτα σημαντική). Στο τρίτο μέρος υπήρχαν οι ερωτήσεις για τις προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση (Randolph & Joseph, 2015) με εύρος απαντήσεων 1 (Διαφωνώ Απόλυτα) έως 5 (Συμφωνώ Απόλυτα).

Στο τέταρτο μέρος υπήρχαν οι ερωτήσεις για τους λόγους για τους οποίους οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη (Fallatah & Talha, 2009) με εύρος απαντήσεων 1 (Διαφωνώ Απόλυτα) έως 5 (Συμφωνώ Απόλυτα).

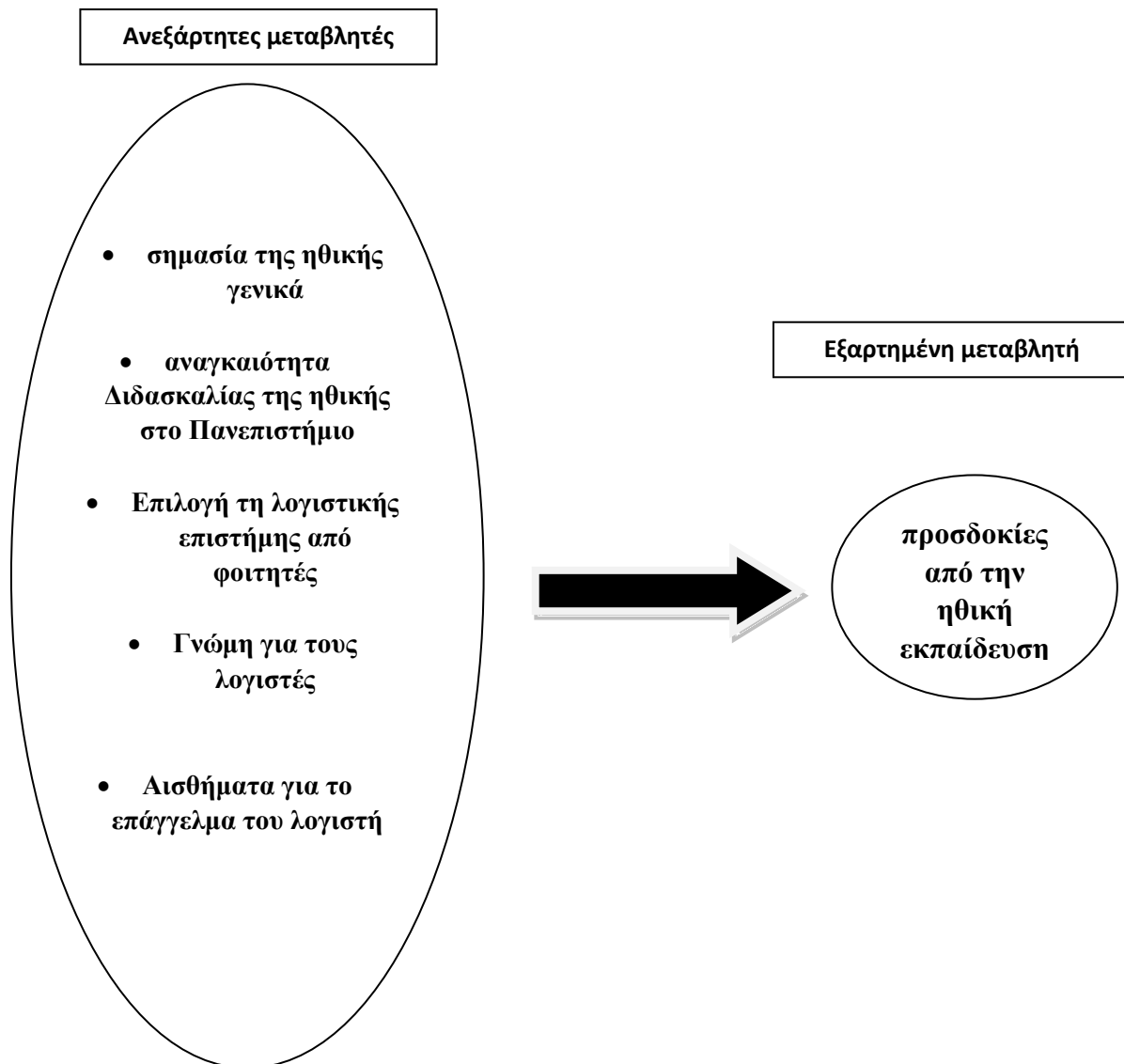
Στο πέμπτο μέρος υπήρχαν οι ερωτήσεις για τη γνώμη για τους λογιστές (Mbawuni, J., 2015) με εύρος απαντήσεων 1 (Διαφωνώ Απόλυτα) έως 5 (Συμφωνώ Απόλυτα).

Στο έκτο μέρος υπήρχαν οι ερωτήσεις για τα αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή (Mbawuni, J., 2015) με εύρος απαντήσεων 1 (Διαφωνώ Απόλυτα) έως 5 (Συμφωνώ Απόλυτα).

Τέλος στο έβδομο μέρος υπήρχαν οι ερωτήσεις για τα αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή (Mbawuni, J., 2015) με εύρος απαντήσεων 1 (Διαφωνώ Απόλυτα) έως 5 (Συμφωνώ Απόλυτα).

3.4 Μεταβλητές έρευνας

Ως εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας ορίστηκε η *προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση* και ως ανεξάρτητες η *σημασία της ηθικής γενικά*, η *αναγκαιότητα Διδασκαλίας της ηθικής στο Πανεπιστήμιο*, η *Επιλογή τη λογιστικής επιστήμης από φοιτητές*, η *Γνώμη για τους λογιστές*, και τα *Αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή*.

Σχήμα 1. Μεταβλητές έρευνας

Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι οι προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση και αποτελείται από τις ερωτήσεις στο τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου και προέρχονται από τη έρευνα των Randolph & Joseph, 2015 με τίτλο Ethics Education in management accounting studies: Evidence from business schools in Ghana.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή *αναγκαιότητα διδασκαλία της ηθικής στο πανεπιστήμιο* αποτελείται από τις ερωτήσεις στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου και προέρχονται από την έρευνα του Tormo-Carbóetal, 2014 με τίτλο Accounting ethics in Unfriendly Environments: The educational challenge,.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή *σημασία της ηθικής γενικά* αποτελείται από τις ερωτήσεις στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου και προέρχονται από την έρευνα του Tormo-Carbóetal, 2014 με τίτλο Accounting ethics in Unfriendly Environments: The educational challenge.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή *λόγοι για τους οποίους οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη* αποτελείται από τις ερωτήσεις στο πέμπτο μέρος του ερωτηματολογίου και προέρχονται από την έρευνα των Fallatah & Talha, 2009 με τίτλο Assessing the characteristics of accounting students.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή *γνώμη για τους λογιστές* αποτελείται από τις ερωτήσεις στο έκτο μέρος του ερωτηματολογίου και προέρχονται από την έρευνα των (Mbawuni, J., 2015) με τίτλο Examining students' feelings and perceptions of accounting profession in a developing country: The role of gender and student category.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή *αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή* αποτελείται από τις ερωτήσεις στο έβδομο μέρος του ερωτηματολογίου και προέρχονται από την έρευνα των (Mbawuni, J., 2015) με τίτλο Examining students' feelings and perceptions of accounting profession in a developing country: The role of gender and student category.

3.5 Μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε αρχικά η περιγραφική στατιστική ανάλυση με τη χρήση των συχνοτήτων του μέσου όρου και της τυπικής απόκλισης. Στη συνέχεια έγινε χρήση μεθόδων επαγωγικής στατιστικής. Δηλαδή στην περίπτωση της παρούσας έρευνας έγινε χρήση της ανάλυσης συσχέτισης και της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης.

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα έρευνας

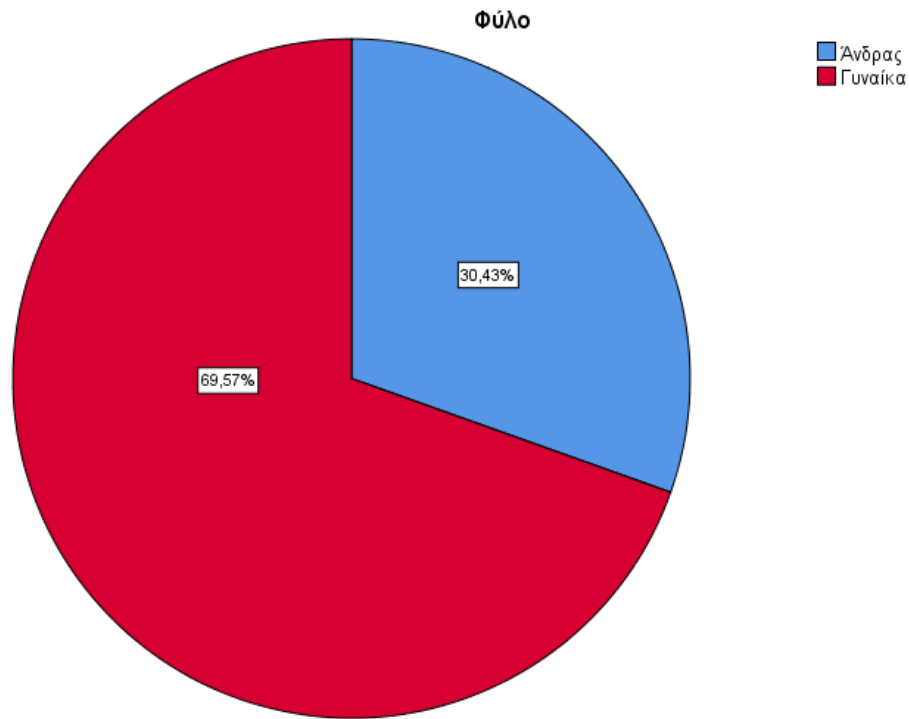
4.1 Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής

4.1.1 Δημογραφικά στοιχεία δείγματος

Στον πίνακα 1 παρακάτω παρουσιάζονται οι συχνότητες και τα ποσοστά για τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων.

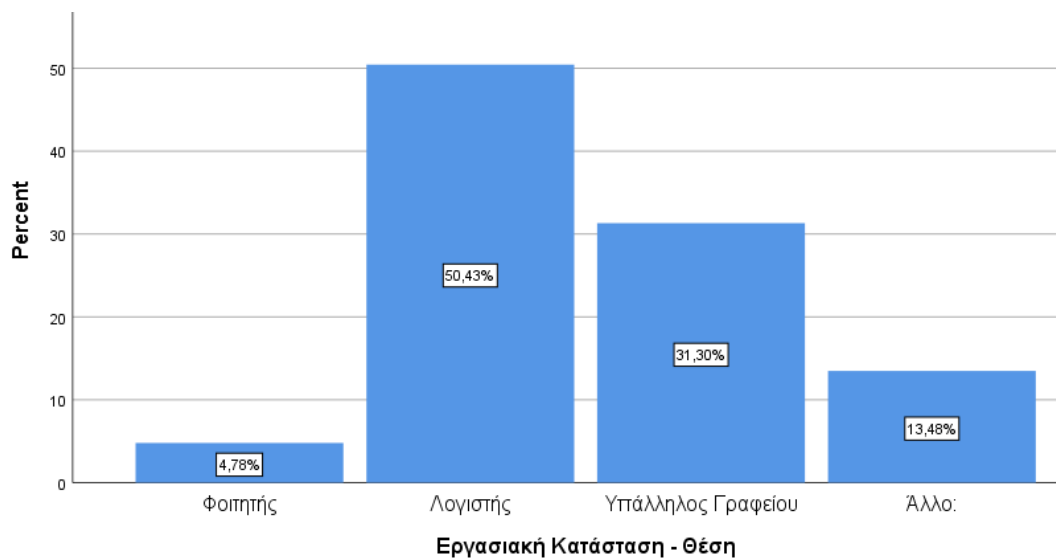
Πίνακας 1. Δημογραφικά στοιχεία δείγματος

Ερώτηση	N	%
Φύλο		
Άνδρας	70	30,4
Γυναίκα	160	69,6
Εργασιακή Κατάσταση		
Φοιτητής	11	4,8
Λογιστής	116	50,4
Υπάλληλος Γραφείου	72	31,3
Άλλο:	31	13,5
Έχετε διδαχτεί κάποιο μάθημα ηθικής στη σχολή;		
Ναι	61	26,5
Όχι	169	73,5
Εάν το μάθημα ηθικής ήταν μάθημα επιλογής θα το επιλέγατε;		
Ναι	189	82,2
Όχι	33	14,3
Δεν απαντώ	8	3,5

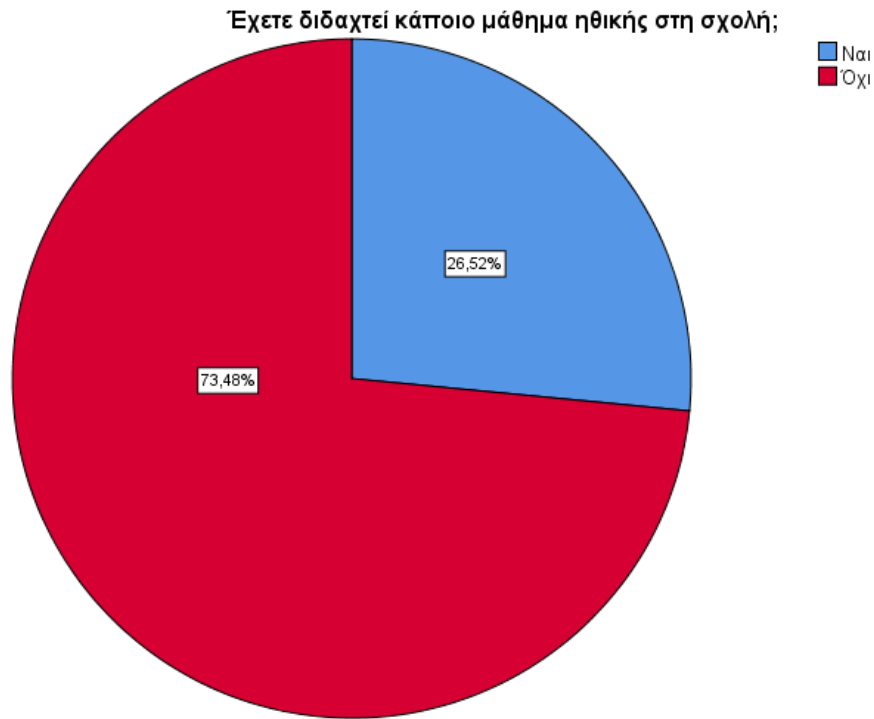
Σχήμα 2. Κατανομή φύλου

Από το γράφημα παρατηρείται ότι το 30,4% του δείγματος είναι άνδρες και το 69,6% γυναίκες.

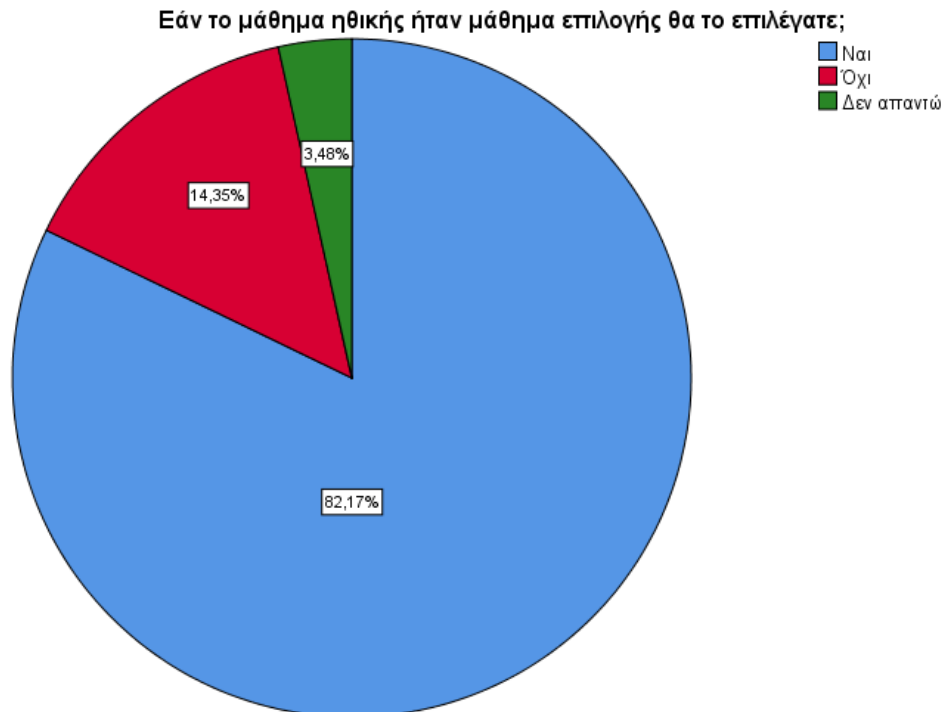
Σχήμα 3. Εργασιακή κατάσταση

Από το σχήμα φαίνεται ότι φοιτητές είναι το 4,8%, υπάλληλοι γραφείου το 31,3%, άλλο επάγγελμα το 13,5% και λογιστές το 50,4% που είναι και η πλειοψηφία.

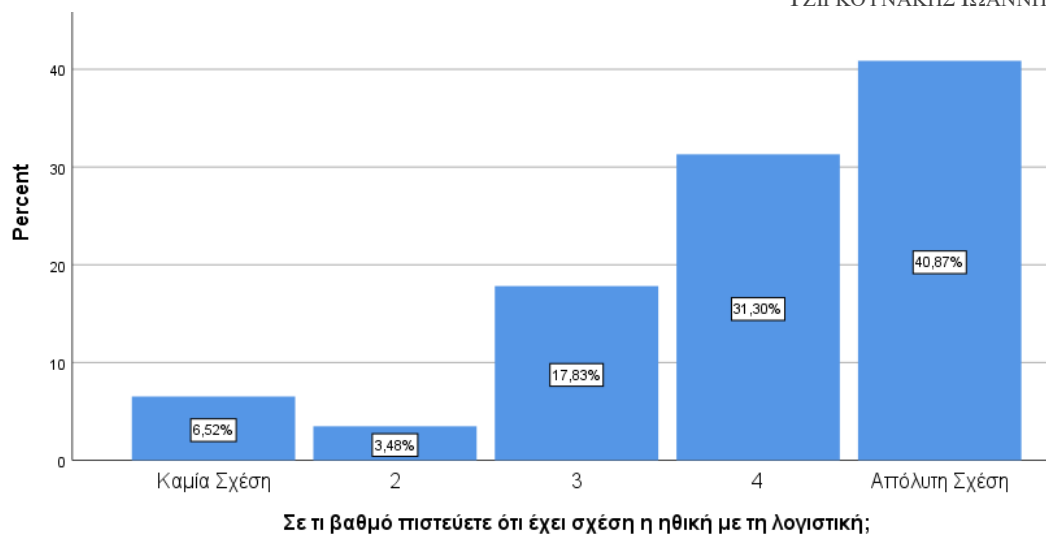
Σχήμα 4. Διδασκαλία ηθικής

Το 73,5% δεν έχει διδαχθεί κάποιο μάθημα ηθικής στη σχολή του ενώ μόνο το 26,5% έχει διδαχθεί.

Σχήμα 5. Επιλογή μαθήματος

Φαίνεται ότι το 82,2% δήλωσε ότι θα το επέλεγε ως μάθημα εάν αυτό υπήρχε.

Σχήμα 6. Σχέση ηθικής και λογιστικής

4.1.2 Διδασκαλία της ηθικής στο Πανεπιστήμιο

Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται οι μέσοι όροι για τις ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τη διδασκαλία της ηθικής στο Πανεπιστήμιο.

Πίνακας 2. Διδασκαλία της ηθικής στο Πανεπιστήμιο

	M.O.	T.A.
Θα πρέπει το πανεπιστήμιό σας να προσφέρει μαθήματα ηθικής	4,37	,845
Συμφωνείτε ότι ένα τέτοιο μάθημα είναι απαραίτητο για το πρόγραμμα σπουδών σας	4,16	,990
Συμφωνείτε ότι είναι κατάλληλο να προσφέρονται μαθήματα ηθικής σε οικονομικές σχολές	4,34	,850
Συμφωνείτε ότι ένα μάθημα ηθικής θα βοηθούσε να επιλύσετε ηθικά ζητήματα που αντιμετωπίζει το επάγγελμα λογιστή/επιχειρηματική κοινότητα	3,97	1,089

Αυτό που γίνεται αντιληπτό από τον πίνακα είναι ότι ο μέσος όρος σε όλες τις ερωτήσεις είναι από 4 και πάνω το οποίο σημαίνει ότι οι ερωτώμενοι συμφωνούν σε ότι αφορά τη διδασκαλία της ηθικής.

Θα πρέπει το πανεπιστήμιό σας να προσφέρει μαθήματα ηθικής;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	1	0,4	0,4	0,4
Διαφωνώ	4	1,7	1,7	2,2
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	37	16,1	16,1	18,3
Συμφωνώ	56	24,3	24,3	42,6
Συμφωνώ απόλυτα	132	57,4	57,4	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «*Θα πρέπει το πανεπιστήμιό σας να προσφέρει μαθήματα ηθικής;*» το 0,4% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 1,7% *Διαφωνώ*, το 16,1% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 24,3% *Συμφωνώ* και το 57,4% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Συμφωνείτε ότι ένα τέτοιο μάθημα είναι απαραίτητο για το πρόγραμμα σπουδών σας;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	3	1,3	1,3	1,3
Διαφωνώ	13	5,7	5,7	7,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	40	17,4	17,4	24,3
Συμφωνώ	63	27,4	27,4	51,7
Συμφωνώ απόλυτα	111	48,3	48,3	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «*Συμφωνείτε ότι ένα τέτοιο μάθημα είναι απαραίτητο για το πρόγραμμα σπουδών σας;*» το 1,3% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 5,7% *Διαφωνώ*, το 17,4% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 27,4% *Συμφωνώ* και το 48,3% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

**Συμφωνείτε ότι είναι κατάλληλο να προσφέρονται μαθήματα ηθικής
σε οικονομικές σχολές;**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	1	0,4	0,4	0,4
Διαφωνώ	5	2,2	2,2	2,6
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	36	15,7	15,7	18,3
Συμφωνώ	61	26,5	26,5	44,8
Συμφωνώ απόλυτα	127	55,2	55,2	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Συμφωνείτε ότι είναι κατάλληλο να προσφέρονται μαθήματα ηθικής σε οικονομικές σχολές;» το 4% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 2,2% *Διαφωνώ*, το 15,7% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 26,5% *Συμφωνώ* και το 55,2% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

**Συμφωνείτε ότι ένα μάθημα ηθικής θα βοηθούσε να επιλύσετε ηθικά
ζητήματα που αντιμετωπίζει το επάγγελμα λογιστή/επιχειρηματική
κοινότητα;**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	9	3,9	3,9	3,9
Διαφωνώ	13	5,7	5,7	9,6
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	47	20,4	20,4	30,0
Συμφωνώ	69	30,0	30,0	60,0
Συμφωνώ απόλυτα	92	40,0	40,0	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Συμφωνείτε ότι ένα μάθημα ηθικής θα βοηθούσε να επιλύσετε ηθικά ζητήματα που αντιμετωπίζει το επάγγελμα λογιστή/επιχειρηματική κοινότητα;» το

3,9% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 5,7% *Διαφωνώ*, το 20,4% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 30% *Συμφωνώ* και το 40% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

4.1.3 Σημασία τη ηθικής

Στον πίνακα 3 παρουσιάζονται οι μέσοι όροι για τις ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τη σημασία της ηθικής.

Πίνακας 3. Σημασία της ηθικής

	M.O.	T.A.
Πόσο σημαντική είναι η ηθική στην επιχειρηματική κοινότητα	4,44	,869
Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις Οικονομικές σχολές	4,20	,914
Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις προσωπικές σας αποφάσεις	4,75	,534
Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις αποφάσεις σας στο χώρο εργασίας	4,63	,646

Όπως φαίνεται ο μέσος όρος σε όλες είναι από 4 και πάνω το οποίο σημαίνει ότι οι ερωτώμενοι συμφωνούν σε ότι αφορά τη σημασία που έχει η ηθική στις διάφορες εκφάνσεις της καθημερινότητας.

Πόσο σημαντική είναι η ηθική στην επιχειρηματική κοινότητα:

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Καθόλου Σημαντική	4	1,7	1,7	1,7
Μη σημαντική	5	2,2	2,2	3,9
Ούτε ασήμαντη ούτε σημαντική	19	8,3	8,3	12,2
Σημαντική	59	25,7	25,7	37,8
Πολύ Σημαντική	143	62,2	62,2	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Πόσο σημαντική είναι η ηθική στην επιχειρηματική κοινότητα;» το 1,7% των συμμετεχόντων απάντησε *Καθόλου Σημαντική* το 2,2% *Λίγο Σημαντική*, το 8,3% *Σημαντική*, το 35,7% *Αρκετά Σημαντική* και το 62,2% *Πολύ Σημαντική*.

Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις Οικονομικές σχολές;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Καθόλου Σημαντική	4	1,7	1,7	1,7
Μη σημαντική	7	3,0	3,0	4,8
Ούτε ασήμαντη ούτε σημαντική	32	13,9	13,9	18,7
Σημαντική	82	35,7	35,7	54,3
Πολύ Σημαντική	105	45,7	45,7	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις Οικονομικές σχολές;» το 1,7% των συμμετεχόντων απάντησε *Καθόλου Σημαντική* το 3% *Λίγο Σημαντική*, το 13,9% *Σημαντική*, το 35,7% *Αρκετά Σημαντική* και το 45,7% *Πολύ Σημαντική*.

Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις προσωπικές σας αποφάσεις;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Καθόλου Σημαντική	1	0,4	0,4	0,4
Ούτε ασήμαντη ούτε σημαντική	5	2,2	2,2	2,6
Σημαντική	44	19,1	19,1	21,7
Πολύ Σημαντική	180	78,3	78,3	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις προσωπικές σας αποφάσεις;» το 0,4% των συμμετεχόντων απάντησε *Καθόλου Σημαντική* το 0% *Λίγο Σημαντική*, το 2,2% *Σημαντική*, το 19,1% *Αρκετά Σημαντική* και το 78,3% *Πολύ Σημαντική*.

Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις αποφάσεις σας στο χώρο εργασίας;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Καθόλου Σημαντική	2	0,9	0,9	0,9
Ούτε ασήμαντη ούτε σημαντική	9	3,9	3,9	4,8
Σημαντική	59	25,7	25,7	30,4
Πολύ Σημαντική	160	69,6	69,6	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις αποφάσεις σας στο χώρο εργασίας;» το 0,9% των συμμετεχόντων απάντησε *Καθόλου Σημαντική* το 0% *Λίγο Σημαντική*, το 3,9% *Σημαντική*, το 25,7% *Αρκετά Σημαντική* και το 69,6% *Πολύ Σημαντική*.

4.1.4 Προσδοκίες-Στόχοι από την ηθική εκπαίδευση

Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται οι μέσοι όροι για τις ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τις προσδοκίες στόχους από τη διδασκαλία της ηθικής.

Πίνακας 4. Προσδοκίες-Στόχοι από την ηθική εκπαίδευση

<u>Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές:</u>	M.O.	T.A.
πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να συσχετίσουν τη λογιστική εκπαίδευση με ηθικά ζητήματα;	4,13	,921
πρέπει να βοηθούν στην αναγνώριση ζητημάτων στη λογιστική που έχουν ηθικές επιπτώσεις;	4,23	,864
πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να αναπτύξουν μια αίσθηση ηθικής υποχρέωσης ή ευθύνης.	4,32	,821
πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να αντιμετωπίσουν ηθικές συγκρούσεις και διλήμματα της πραγματικής ζωής στη λογιστική πρακτική;	4,19	,869
πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να κατανοήσουν την ιστορία της ηθικής και τη σχέση με το γενικό πεδίο της.	3,97	,971

είναι να θέσουν τη βάση για αλλαγή στη συμπεριφορά. 4,01 ,989

είναι να βοηθούν τους φοιτητές στο μάθουν να κρίνουν κατά την άσκηση του επαγγέλματος τους. 4,18 ,867

Όπως φαίνεται ο μέσος όρος σε όλες είναι από 4 και πάνω το οποίο σημαίνει ότι οι ερωτώμενοι συμφωνούν σε ότι αφορά του στόχους που πρέπει να έχει η διδασκαλία της ηθικής στις οικονομικές σχολές.

Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να συσχετίσουν τη λογιστική εκπαίδευση με ηθικά ζητήματα;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	4	1,7	1,7	1,7
Διαφωνώ	9	3,9	3,9	5,7
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	33	14,3	14,3	20,0
Συμφωνώ	91	39,6	39,6	59,6
Συμφωνώ απόλυτα	93	40,4	40,4	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να συσχετίσουν τη λογιστική εκπαίδευση με ηθικά ζητήματα;» το 1,7% των συμμετεχόντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα το 3,9% Διαφωνώ, το 14,3% Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ, το 39,6% Συμφωνώ και το 40,4% Συμφωνώ Απόλυτα.

Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν στην αναγνώριση ζητημάτων στη λογιστική που έχουν ηθικές επιπτώσεις;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	3	1,3	1,3	1,3
Διαφωνώ	6	2,6	2,6	3,9

Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	29	12,6	12,6	16,5
Συμφωνώ	89	38,7	38,7	55,2
Συμφωνώ απόλυτα	103	44,8	44,8	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν στην αναγνώριση ζητημάτων στη λογιστική που έχουν ηθικές επιπτώσεις;» το 1,3% των συμμετεχόντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα το 2,6% Διαφωνώ, το 12,6% Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ, το 38,7% Συμφωνώ και το 44,8% Συμφωνώ Απόλυτα.

Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να αναπτύξουν μια αίσθηση ηθικής υποχρέωσης ή ευθύνης.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	1	0,4	0,4	0,4
Διαφωνώ	6	2,6	2,6	3,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	28	12,2	12,2	15,2
Συμφωνώ	78	33,9	33,9	49,1
Συμφωνώ απόλυτα	117	50,9	50,9	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να αναπτύξουν μια αίσθηση ηθικής υποχρέωσης ή ευθύνης;» το 4% των συμμετεχόντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα το 2,6% Διαφωνώ, το 12,2% Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ, το 33,9% Συμφωνώ και το 50,9% Συμφωνώ Απόλυτα.

Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να αντιμετωπίσουν ηθικές συγκρούσεις και διλήμματα της πραγματικής ζωής στη λογιστική πρακτική;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	1	0,4	0,4	0,4
Διαφωνώ	7	3,0	3,0	3,5
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	42	18,3	18,3	21,7
Συμφωνώ	78	33,9	33,9	55,7
Συμφωνώ απόλυτα	102	44,3	44,3	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να αντιμετωπίσουν ηθικές συγκρούσεις και διλήμματα της πραγματικής ζωής στη λογιστική πρακτική;» το 0,4% των συμμετεχόντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα το 3% Διαφωνώ, το 18,3% Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ, το 33,9% Συμφωνώ και το 44,3% Συμφωνώ Απόλυτα.

Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να κατανοήσουν την ιστορία της ηθικής και τη σχέση με το γενικό πεδίο της.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	1	0,4	0,4	0,4
Διαφωνώ	15	6,5	6,5	7,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	60	26,1	26,1	33,0
Συμφωνώ	67	29,1	29,1	62,2
Συμφωνώ απόλυτα	87	37,8	37,8	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να κατανοήσουν την ιστορία της ηθικής και τη σχέση με το

γενικό πεδίο της;» το 0,4% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 6,5% *Διαφωνώ*, το 26,1% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 29,1% *Συμφωνώ* και το 37,8% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

**Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές
είναι να θέσουν τη βάση για αλλαγή στη συμπεριφορά.**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	3	1,3	1,3	1,3
Διαφωνώ	14	6,1	6,1	7,4
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	51	22,2	22,2	29,6
Συμφωνώ	72	31,3	31,3	60,9
Συμφωνώ απόλυτα	90	39,1	39,1	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές είναι να θέσουν τη βάση για αλλαγή στη συμπεριφορά.» το 1,3% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 6,1% *Διαφωνώ*, το 22,2% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 31,3% *Συμφωνώ* και το 39,1% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

**Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές
είναι να βοηθούν τους φοιτητές στο μάθουν να κρίνουν κατά
την άσκηση του επαγγέλματος τους.**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	1	0,4	0,4	0,4
Διαφωνώ	11	4,8	4,8	5,2
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	30	13,0	13,0	18,3

Συμφωνώ	91	39,6	39,6	57,8
Συμφωνώ απόλυτα	97	42,2	42,2	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές είναι να βοηθούν τους φοιτητές στο μάθουν να κρίνουν κατά την άσκηση του επαγγέλματος τους.» το 0,4% των συμμετεχόντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα το 4,8% Διαφωνώ, το 13% Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ, το 39,6% Συμφωνώ και το 42,2% Συμφωνώ Απόλυτα.

4.1.5 Λόγοι επιλογής της λογιστικής επιστήμης

Στον πίνακα 5 παρουσιάζονται οι μέσοι όροι για τις ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τους λόγους επιλογής της λογιστικής επιστήμης.

Πίνακας 5. Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη:

	M.O.	T.A.
Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη:		
Για τα χρήματα	3,13	1,095
Για το κύρος	2,95	1,035
Από επιρροή τρίτων	3,35	1,062
Από επιρροή από την οικογένεια	3,48	1,014
Ευκολία του αντικειμένου	2,16	1,130
Λόγω ευκολίας στην εύρεση εργασίας μετά την αποφοίτηση	3,41	1,117

Όπως φαίνεται ο μέσος όρος στον παράγοντα επιρροής από την οικογένεια είναι 3.48 το οποίο σημαίνει ότι με βάση το δείγμα της έρευνας ο κυριότερος λόγος επιλογής είναι το οικογενειακό περιβάλλον. Αντίθετα ο λιγότερο σημαντικός λόγος επιλογής είναι η ευκολία του αντικειμένου.

Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη για τα χρήματα;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	23	10,0	10,0	10,0

Διαφωνώ	31	13,5	13,5	23,5
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	92	40,0	40,0	63,5
Συμφωνώ	60	26,1	26,1	89,6
Συμφωνώ απόλυτα	24	10,4	10,4	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη Για τα χρήματα.» το 10% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 13,5% *Διαφωνώ*, το 40% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 26,1% *Συμφωνώ* και το 10,4% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη για το κύρος:

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	24	10,4	10,4	10,4
Διαφωνώ	43	18,7	18,7	29,1
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	98	42,6	42,6	71,7
Συμφωνώ	51	22,2	22,2	93,9
Συμφωνώ απόλυτα	14	6,1	6,1	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη Για το κύρος.» το 10,4% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 18,7% *Διαφωνώ*, το 42,6% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 22,2% *Συμφωνώ* και το 6,1% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη από επιρροή τρίτων:

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	14	6,1	6,1	6,1
Διαφωνώ	31	13,5	13,5	19,6

Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	75	32,6	32,6	52,2
Συμφωνώ	80	34,8	34,8	87,0
Συμφωνώ απόλυτα	30	13,0	13,0	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη Από επιρροή τρίτων.» το 6,1% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 13,5% *Διαφωνώ*, το 32,6% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 34,8% *Συμφωνώ* και το 13% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη από επιρροή από την οικογένεια:

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	10	4,3	4,3	4,3
Διαφωνώ	25	10,9	10,9	15,2
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	73	31,7	31,7	47,0
Συμφωνώ	88	38,3	38,3	85,2
Συμφωνώ απόλυτα	34	14,8	14,8	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη Από επιρροή από την οικογένεια.» το 4,3% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 10,9% *Διαφωνώ*, το 31,7% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 38,7% *Συμφωνώ* και το 14,8% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη από ευκολία του αντικειμένου:

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	86	37,4	37,4	37,4
Διαφωνώ	59	25,7	25,7	63,0

Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	56	24,3	24,3	87,4
Συμφωνώ	21	9,1	9,1	96,5
Συμφωνώ απόλυτα	8	3,5	3,5	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη από Ευκολία του αντικειμένου.» το 37,4% των συμμετεχόντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα το 25,7% Διαφωνώ, το 24,3% Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ, το 9,1% Συμφωνώ και το 3,5% Συμφωνώ Απόλυτα.

Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη λόγω ευκολίας στην εύρεση εργασίας μετά την αποφοίτηση;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	17	7,4	7,4	7,4
Διαφωνώ	27	11,7	11,7	19,1
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	67	29,1	29,1	48,3
Συμφωνώ	82	35,7	35,7	83,9
Συμφωνώ απόλυτα	37	16,1	16,1	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη Λόγω ευκολίας στην εύρεση εργασίας μετά την αποφοίτηση» το 7,4% των συμμετεχόντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα το 11,7% Διαφωνώ, το 29,1% Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ, το 35,7% Συμφωνώ και το 16,1% Συμφωνώ Απόλυτα.

4.1.6 Γνώμη για τους λογιστές

Στον πίνακα 6 παρουσιάζονται οι μέσοι όροι για τις ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τη γνώμη για τους λογιστές.

Πίνακας 6. Γνώμη για τους λογιστές

	M.O.	T.A.
Οι λογιστές είναι έξυπνοι	3,64	,913
Ο κόσμος θαυμάζει και σέβεται τους λογιστές	2,54	1,051
Οι λογιστές αναγνωρίζονται ως σημαντικοί από τις εταιρείες	3,36	1,158

Όπως φαίνεται οι ερωτώμενοι δε συμφωνούν στη ερώτηση για το θαυμασμό και το σεβασμό για τους λογιστές (μέσος όρος 2.54) παρόλο που το μέσο δείγμα της έρευνας είναι επαγγελματίες λογιστές. Ωστόσο συμφωνούν λίγο στο ότι οι λογιστές είναι έξυπνοι (μέσος όρος 3.64) και στην αναγνώριση της σημαντικότητας τους από τις εταιρείες (μέσος όρος 3.36).

Οι λογιστές είναι έξυπνοι

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	6	2,6	2,6	2,6
Διαφωνώ	9	3,9	3,9	6,5
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	89	38,7	38,7	45,2
Συμφωνώ	84	36,5	36,5	81,7
Συμφωνώ απόλυτα	42	18,3	18,3	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι λογιστές είναι έξυπνοι» το 2,6% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 3,9% *Διαφωνώ*, το 38,7% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 36,5% *Συμφωνώ* και το 18,3% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Ο κόσμος θαυμάζει και σέβεται τους λογιστές

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	43	18,7	18,7	18,7
Διαφωνώ	66	28,7	28,7	47,4

Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	84	36,5	36,5	83,9
Συμφωνώ	28	12,2	12,2	96,1
Συμφωνώ απόλυτα	9	3,9	3,9	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Ο κόσμος θαυμάζει και σέβεται τους λογιστές» το 18,7% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 28,7% *Διαφωνώ*, το 36,5% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 12,2% *Συμφωνώ* και το 3,9% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Οι λογιστές αναγνωρίζονται ως σημαντικοί από τις εταιρείες

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	16	7,0	7,0	7,0
Διαφωνώ	37	16,1	16,1	23,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	67	29,1	29,1	52,2
Συμφωνώ	68	29,6	29,6	81,7
Συμφωνώ απόλυτα	42	18,3	18,3	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Οι λογιστές αναγνωρίζονται ως σημαντικοί από τις εταιρείες» το 7% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 16,1% *Διαφωνώ*, το 29,1% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 29,6% *Συμφωνώ* και το 18,3% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

4.1.7 Αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή

Στον πίνακα 7 παρουσιάζονται οι μέσοι όροι για τις ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τα αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή.

Πίνακας 7. Αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή

	M.O.	T.A.
Το επάγγελμα του λογιστή είναι καλό και αξίζει τον κόπο	3,34	1,137
Το επάγγελμα του λογιστή είναι ενδιαφέρον	3,71	1,158

Το επάγγελμα του λογιστή «δίνει» μία αίσθηση ολοκλήρωσης	3,05	1,162
Το επάγγελμα του λογιστή προσφέρει οικονομική ασφάλεια	3,26	1,045

Όπως φαίνεται οι συμμετέχοντες συμφωνούν κάπως στο ότι το λογιστικό επάγγελμα είναι ενδιαφέρον (μέσος όρος 3.71), ενώ εκφράζουν ουδετερότητα σε ότι αφορά την οικονομική ασφάλεια(μέσος όρος 3.26), την αίσθηση ολοκλήρωσης (μέσος όρος 3.05) και τη γνώμη για το αν αξίζει τον κόπο (μέσος όρος 3.34) παρόλο που το μισό δείγμα είναι επαγγελματίες λογιστές.

Το επάγγελμα του λογιστή είναι καλό και αξίζει τον κόπο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	17	7,4	7,4	7,4
Διαφωνώ	33	14,3	14,3	21,7
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	72	31,3	31,3	53,0
Συμφωνώ	70	30,4	30,4	83,5
Συμφωνώ απόλυτα	38	16,5	16,5	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «Το επάγγελμα του λογιστή είναι καλό και αξίζει τον κόπο» το 7,4% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 14,3% *Διαφωνώ*, το 31,3% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 30,4% *Συμφωνώ* και το 16,5% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Το επάγγελμα του λογιστή είναι ενδιαφέρον

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	10	4,3	4,3	4,3
Διαφωνώ	31	13,5	13,5	17,8

Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	43	18,7	18,7	36,5
Συμφωνώ	77	33,5	33,5	70,0
Συμφωνώ απόλυτα	69	30,0	30,0	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «*Το επάγγελμα του λογιστή είναι ενδιαφέρον*» το 4,3% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 13,5% *Διαφωνώ*, το 18,7% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 33,5% *Συμφωνώ* και το 30% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Το επάγγελμα του λογιστή «δίνει» μία αίσθηση ολοκλήρωσης

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	27	11,7	11,7	11,7
Διαφωνώ	41	17,8	17,8	29,6
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	82	35,7	35,7	65,2
Συμφωνώ	53	23,0	23,0	88,3
Συμφωνώ απόλυτα	27	11,7	11,7	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «*Το επάγγελμα του λογιστή «δίνει» μία αίσθηση ολοκλήρωσης*» το 11,7% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα*, το 17,8% *Διαφωνώ*, το 35,7% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 23% *Συμφωνώ* και το 11,7% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

Το επάγγελμα του λογιστή προσφέρει οικονομική ασφάλεια

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ Απόλυτα	13	5,7	5,7	5,7
Διαφωνώ	31	13,5	13,5	19,1
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	103	44,8	44,8	63,9

Συμφωνώ	50	21,7	21,7	85,7
Συμφωνώ απόλυτα	33	14,3	14,3	100,0
Σύνολο	230	100,0	100,0	

Στην ερώτηση «*Το επάγγελμα του λογιστή προσφέρει οικονομική ασφάλεια*» το 5,7% των συμμετεχόντων απάντησε *Διαφωνώ Απόλυτα* το 13,5% *Διαφωνώ*, το 44,8% *Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ*, το 21,7% *Συμφωνώ* και το 14,3% *Συμφωνώ Απόλυτα*.

4.2 Αποτελέσματα επαγωγικής στατιστικής

4.2.1 Ανάλυση αξιοπιστίας

Για την κάθε ομάδα ερωτήσεων πραγματοποιήθηκε έλεγχος αξιοπιστίας με τη χρήση του συντελεστή αξιοπιστίας Cronbach A. Σύμφωνα με το βιβλίο της Julie Pallant (SPSS Survival Manual), για να είναι μία ομάδα ερωτήσεων αξιόπιστη πρέπει ο αντίστοιχος συντελεστής να είναι από 0,7 και πάνω για ομάδες από δέκα ερωτήσεις και πάνω ενώ για κάτω από δέκα γίνονται αποδεκτές τιμές από 0,5. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι συντελεστές αξιοπιστίας για τις έξι μεταβλητές της έρευνας οι οποίες βρέθηκαν όλες αξιόπιστες.

Μετά τον έλεγχο αξιοπιστίας πραγματοποιήθηκε η δημιουργία των ομώνυμων μεταβλητών υπολογίζοντας το μέσο όρο κάθε ομάδας ερωτήσεων και με βάση αυτές τις μεταβλητές πραγματοποιήθηκε η επαγωγική στατιστική – έλεγχος υποθέσεων.

Πίνακας 8. Συντελεστές αξιοπιστίας

	Ερωτήσεις	Cronbach a	Αξιοπιστία
Διδασκαλία της ηθικής στο Πανεπιστήμιο	4	0,899	Ναι
Σημασία της ηθικής	4	0,791	Ναι
Προσδοκίες-Στόχοι από την ηθική εκπαίδευση	7	0,907	Ναι
Επιλογή της λογιστικής επιστήμης από φοιτητές	6	0,636	Ναι
Γνώμη για τους λογιστές	3	0,637	Ναι
Αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή	4	0,772	Ναι

4.2.2 Ανάλυση συσχέτισης

Πραγματοποιήθηκε ανάλυση συσχέτισης για την εύρεση πιθανών συσχετίσεων μεταξύ κάποιων ζευγών μεταβλητών. Στην ανάλυση συσχέτισης παρατηρούνται τρία στοιχεία ο συντελεστής, το πρόσημο του συντελεστή και το επίπεδο σημαντικότητας p . Το p πρέπει να είναι κάτω από 0,05 για να υπάρχει (στατιστικά σημαντική) συσχέτιση. Το πρόσημο δηλώνει την κατεύθυνση δηλαδή θετική όταν είναι θετικό το πρόσημο και αρνητική όταν είναι αρνητικό το πρόσημο. Θετική συσχέτιση σημαίνει ότι και οι δύο μεταβλητές αυξάνονται ή μειώνονται ταυτόχρονα ενώ αρνητική σημαίνει πως όταν η μία αυξάνεται τότε η άλλη μειώνεται. Ο συντελεστής δηλώνει την ένταση της συσχέτισης. Τιμή κοντά στο ένα σημαίνει πολύ ισχυρή συσχέτιση και τιμή κοντά στο μηδέν σημαίνει πρακτικά ανύπαρκτη συσχέτιση, Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης συσχέτισης.

Πίνακας 9. Ανάλυση συσχέτισης

		1	2	3	4	5	6	7
1=Αναγκαιότητα Διδασκαλίας ηθικής στο Πανεπιστήμιο	r		1	,603**	,688**	,059	,163*	,185**
	P			,000	,000	,374	,013	,005
	N			230	230	230	230	230
2=Σημασία της ηθικής γενικά	r			1	,599**	,087	,148*	,182**
	p				,000	,191	,024	,006
	N				230	230	230	230
3=Προσδοκίες-Στόχοι από την ηθική εκπαίδευση	r				1	,054	,069	,159*
	P					,419	,297	,016
	N					230	230	230
4=Επιλογή τη λογιστικής επιστήμης από φοιτητές	r					1	,168*	,103
	P						,011	,119
	N						230	230
5=Γνώμη για τους λογιστές	r						1	,442**
	P							,000

	N								230
δ=Αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή	r								1
	P								
	N								

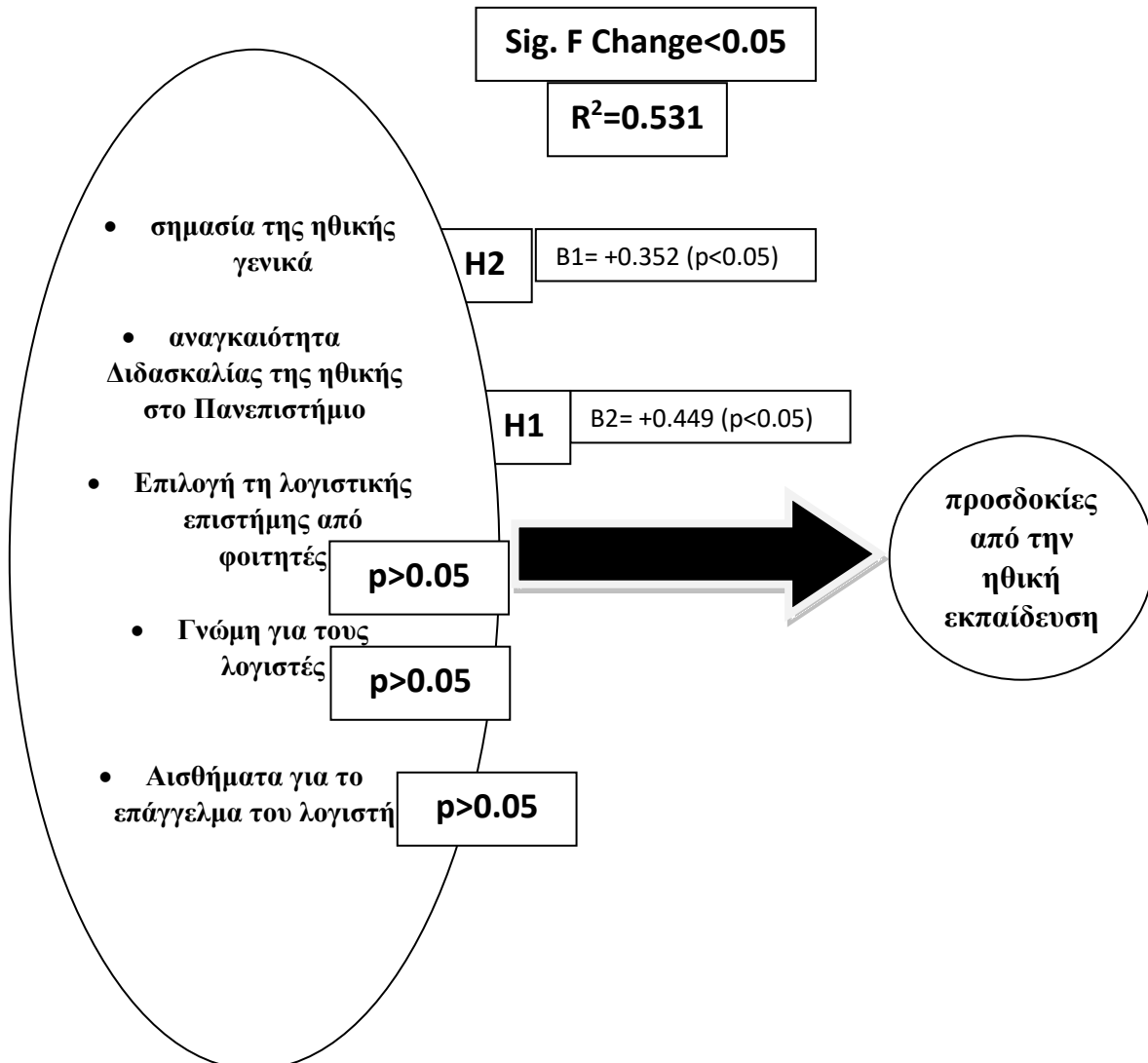
Από τον πίνακα 9 παρατηρείται ότι υπάρχει :

- Ισχυρή θετικά στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ Αναγκαιότητας Διδασκαλίας ηθικής στο πανεπιστήμιο και σημασία της ηθικής γενικά ($r= +0.603, p=0.000 < 0.05$).
- Ισχυρή θετικά στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ Αναγκαιότητας Διδασκαλίας ηθικής στο πανεπιστήμιο και Προσδοκιών από την ηθική εκπαίδευση ($r= +0.688, p=0.000 < 0.05$).
- Ισχυρή θετικά στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ Σημασία της ηθικής γενικά και Προσδοκιών από την ηθική εκπαίδευση ($r= +0.599, p=0.000 < 0.05$).
- Μέτρια θετικά στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της γνώμης για τους λογιστές και των αισθημάτων για το επάγγελμα του λογιστή. ($r= +0.442, p=0.000 < 0.05$).

4.2.3 Γραμμική παλινδρόμηση - Έλεγχος υποθέσεων

Για τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων πραγματοποιήθηκε ανάλυση γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τις προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση και ανεξάρτητες τη σημασία της ηθικής γενικά, την αναγκαιότητα Διδασκαλίας της ηθικής στο Πανεπιστήμιο, την επιλογή της λογιστικής επιστήμης από φοιτητές, τη γνώμη για τους λογιστές, και τα αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή.

Σχήμα 7. Πολλαπλή παλινδρόμηση - Έλεγχος υποθέσεων

Υπόθεση H1. Επηρεάζει η αναγκαιότητα διδασκαλίας της ηθικής στο πανεπιστήμιο τους στόχους-προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση;

Υπόθεση H2. Επηρεάζει η σημασία της ηθικής γενικά τους στόχους-προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση;

$$\text{Προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση} = B2 * \text{Σημασία της ηθικής} + B1 * \text{Αναγκαιότητα Διδασκαλίας της ηθικής στο Πανεπιστήμιο} + 0,751$$

4.2.4 Προσαρμογή μοντέλου

Από το σχήμα 6 παρατηρείται ότι το R² είναι 0.531 δηλαδή το 53.1 % της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής ερμηνεύεται από τις ανεξάρτητες. Δηλαδή εάν οι προσδοκίες μεταβληθούν κατά 100 μονάδες τότε οι 53.1 προέρχονται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Ακόμα sig. f change < 0.05 το οποίο σημαίνει ότι το μοντέλο της παλινδρόμησης είναι έγκυρο.

4.2.5 Έλεγχος πρώτης υπόθεσης

Ο συντελεστής B της μεταβλητής αναγκαιότητα διδασκαλίας της ηθικής στο πανεπιστήμιο είναι +0.352 και το $p < 0,05$ το οποίο σημαίνει ότι η αναγκαιότητα διδασκαλίας της ηθικής στο πανεπιστήμιο συνδέεται θετικά και στατιστικά σημαντικά με τις προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση. Άρα το ερώτημα 1 επιβεβαιώνεται. Δηλαδή όσο μεγαλύτερη αναγκαιότητα προσδίδει κάποιος στη διδασκαλία της ηθικής στο πανεπιστήμιο τόσο πιο αυξημένες είναι οι προσδοκίες του από την ηθική εκπαίδευση.

4.2.6 Έλεγχος δεύτερης υπόθεσης

Ο συντελεστής B της μεταβλητής αναγκαιότητα διδασκαλίας της ηθικής στο πανεπιστήμιο είναι +0.449 και το $p < 0,05$ το οποίο σημαίνει ότι η αναγκαιότητα διδασκαλίας της ηθικής στο πανεπιστήμιο συνδέεται θετικά και στατιστικά σημαντικά με τις προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση. Άρα το ερώτημα 1 επιβεβαιώνεται. Δηλαδή όσο μεγαλύτερη αναγκαιότητα προσδίδει κάποιος στη διδασκαλία της ηθικής στο πανεπιστήμιο τόσο πιο αυξημένες είναι οι προσδοκίες του από την ηθική εκπαίδευση.

Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα, Περιορισμοί και Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

5.1 Συμπεράσματα

Από την ανάλυση παλινδρόμησης προκύπτει ότι αυξημένες προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση είναι αποτέλεσμα της αυξημένης σημασίας που προσδίδει κάποιος στην ηθική και στη μεγαλύτερη αναγκαιότητα που θεωρεί ότι υπάρχει για την αναγκαιότητα της διδασκαλίας της ηθικής στο πανεπιστήμιο.

Πιο συγκεκριμένα όταν αποδίδεται αυξημένη σημασία τη ηθικής γενικά τότε το αποτέλεσμα είναι οι αυξημένες προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση. Ακόμα όταν εκτιμάται η μεγαλύτερη αναγκαιότητα για τη διδασκαλία της ηθικής στο πανεπιστήμιο τότε το αποτέλεσμα είναι οι αυξημένες προσδοκίες από την ηθική εκπαίδευση.

Όπως φάνηκε λοιπόν από την παλινδρόμηση ήταν εφικτό να βρεθούν τα αίτια τα οποία διαμορφώνουν τις προσδοκίες για την ηθική εκπαίδευση. Δηλαδή ενώ ερευνήθηκαν πέντε πιθανές αιτίες (μεταβλητές) στο μοντέλο της πολλαπλής παλινδρόμησης τελικά αποδείχθηκε ότι δύο είναι οι (στατιστικά σημαντικές) αιτίες οι οποίες επιδρούν πάνω στις προσδοκίες.

Αντίθετα με την παλινδρόμηση η περιγραφική στατιστική παρουσίασε τα δεδομένα όπως για παράδειγμα τα δημογραφικά στοιχεία και τους μέσους όρους των μεταβλητών. Έτσι υπάρχει η εικόνα για το ποιο ήταν το δείγμα και τα επίπεδα των έξι μεταβλητών χωρίς να μπορεί να γίνει αντιληπτό τι επηρεάζει και τι σχετίζεται με κάτι.

Κλείνοντας την ενότητα των συμπερασμάτων φάνηκε ότι στο χώρο του λογιστικού επαγγέλματος η έννοια τη ηθικής και οι παράμετροι της (αναγκαιότητα, προσδοκίες) κάνουν αισθητή την παρουσία τους. Αυτό σημαίνει ότι οι επαγγελματίες του χώρου νοιάζονται για την ηθική διάσταση της εργασίας του και τις συνέπειες που αυτή μπορεί να έχει.

Η ηθική οδηγεί ένα επαγγελματία να κάνει σωστά αυτό το οποίο πρέπει να κάνει και αυτό με τη σειρά του οδηγεί σε υγιή τα οικονομικά μίας οντότητας και αυτό με τη σειρά σε υγιή τα οικονομικά ενός κράτους και αυτό με τη σειρά του στην οικονομική ευημερία της κοινωνίας γενικότερα.

5.2 Περιορισμοί

Ένας πρώτος περιορισμός είναι το γεγονός ότι στο δείγμα υπήρχαν ελάχιστοι φοιτητές με πιθανό αποτέλεσμα να μην είναι ξεκάθαρη η τωρινή κατάσταση σε ότι αφορά τη διδασκαλία της ηθικής σήμερα.

Ακόμα δεν υπήρχαν ερωτήσεις σχετικά με το είδος της δραστηριότητας της εταιρείας με πιθανό αποτέλεσμα να μην υπάρχει εικόνα για το πώς επηρεάζει ο τομέας δραστηριότητας τις απόψεις περί ηθικής.

Επιπλέον δε ρωτήθηκε η ηλικία των ερωτώμενων οπότε δεν υπάρχει εικόνα για τη σχέση της ηλικίας σχετικά με τις υπόλοιπες μεταβλητές.

5.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Προτείνεται σε μελλοντική έρευνα το δείγμα να περιλαμβάνει περισσότερους φοιτητές ώστε να είναι ξεκάθαρη η τωρινή κατάσταση σε ότι αφορά τη διδασκαλία της ηθικής σήμερα.

Ακόμα να μπου ερωτήσεις σχετικά με τον τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης να υπάρχει εικόνα για το πώς επηρεάζει ο τομέας δραστηριότητας τις απόψεις περί ηθικής.

Επιπλέον να ερωτηθεί η ηλικία ώστε να υπάρχει εικόνα για τη σχέση της ηλικίας σχετικά με τις υπόλοιπες μεταβλητές.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

1. Ahmad, N.L. and Ahmed, H., 2017. The Acceptability and impact of sharia foundation of Islamic ethics in accounting education. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7(2), pp.494-506.
2. Alleyne, P., 2016. The influence of organisational commitment and corporate ethical values on non-public accountants' whistle-blowing intentions in Barbados. *Journal of Applied Accounting Research*.
3. Andon, P., Baxter, J. and Chua, W.F., 2015. Accounting for stakeholders and making accounting useful. *Journal of Management Studies*, 52(7), pp.986-1002.
4. Anzeh, B.A. and Abed, S., 2015. The extent of accounting ethics education for bachelor students in Jordanian universities. *Journal of Management Research*, 7(2), p.121.
5. Ariail, D.L., Smith, K.T. and Smith, L.M., 2020. Do United States accountants' personal values match the profession's values (ethics code)? *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 33(5), pp.1047-1075.
6. Armstrong, M. B.: 1987, 'Moral Development and Accounting Education', *Journal of Accounting Education* 5 (Spring), σελ. 27–34.
7. Baïada-Hirèche, L. and Garmilis, G., 2016. Accounting professionals' ethical judgment and the institutional disciplinary context: A French–US comparison. *Journal of business ethics*, 139, pp.639-659.
8. Baud, C., Brivot, M. and Himick, D., 2021. Accounting ethics and the fragmentation of value. *Journal of Business Ethics*, 168, pp.373-387.
9. Brands, K. and Lange, L.S., 2016. Teaching accounting ethics: Opportunities and challenges. *Journal: Vol*, 5(1), p.6.
10. Brinkmann, J. (2002). Marketing ethics as professional ethics: Concepts, approaches, and typologies. *Journal of Business Ethics*, 41 (1/2), 159-177.
11. Bostan, I., Costuleanu, C., Horomnea, E., Costuleanu, M. (2011). Morality, Ethics and True Image in Business Accounting. *Theoretical and Applied Economics*, 143 (6), 47-54.
12. Brooks, L.J. and Dunn, P., 2020. *Business and professional ethics*. Cengage Learning.

13. bt Ahmad, N.L., 2020. Developing ethical accounting students through incorporating islamic ethics into accounting curriculum: the educators perspectives.
14. Bulo, A., MahaluÃ, F., Vilanculos, A., Mabjaia, E., Maite, A. and Macuacua, J., 2020. Analysis of the level of compliance with the code of ethics in the accounting profession. *Journal of Accounting and Taxation*, 12(3), pp.108-117.
15. Caglio, A. and Cameran, M., 2017. Is it shameful to be an accountant? GenMe perception (s) of accountants' ethics. *Abacus*, 53(1), pp.1-27.
16. Chandler, R.A., 2017. Questions of ethics and etiquette in the Society of Accountants in Edinburgh, 1853–1951. *Accounting History*, 22(2), pp.179-192.
17. Cheung, R.W.Y. and Agrawal, R.K., 2018. Ethics, accounting education and recruitment in Hong Kong. *International Journal of Accounting and Finance*, 8(3), pp.228-244.
18. Christensen, A., Cote, J. and Latham, C.K., 2018. Developing ethical confidence: The impact of action-oriented ethics instruction in an accounting curriculum. *Journal of Business Ethics*, 153, pp.1157-1175.
19. Chulpanovna, K.Z., Botiraliyevna, Y.M. and Turgunovich, M.A., 2021. Society interests, professional competence and ethical requirements for professional accountants. *World Economics and Finance Bulletin*, 4, pp.3-5.
20. Cote, J. and Latham, C.K., 2016. Peer-to-peer implementation of an action-oriented ethics framework in the introductory accounting sequence. In *Advances in accounting education: Teaching and curriculum innovations* (Vol. 19, pp. 89-123). Emerald Group Publishing Limited.
21. De Jesus, T.A., Pinheiro, P., Kaizeler, C. and Sarmiento, M., 2020. Creative accounting or fraud? Ethical perceptions among accountants. *Int. Rev. Manag. Bus. Res*, 9(1), pp.58-78.
22. Duska, R.F., Duska, B.S. and Kury, K.W., 2018. *Accounting ethics*. John Wiley & Sons.
23. Ebaid, I.E.S., 2022. Ethics and accounting education: does teaching stand-alone religious courses affect accounting students' ethical decisions?. *Society and Business Review*, 17(3), pp.354-372.
24. Edi, E. and Enzelin, I., 2022. Analyzing the effect of accounting ethics toward the quality of financial report.
25. Enofe, A.O., Ukpebor, I.N.N.O.C.E.N.T. and Ogbomo, N., 2015. The effect of accounting ethics in improving auditor professional skepticism. *International*

- Journal of Advanced Academic Research–Social Sciences and Education*, 1(2), pp.43-58.
26. Ferri, D.F.L., 2017. The pattern of fraudulent accounting: Ethics, external auditing and internal whistle-blowing process. *Journal of governance & regulation*, (6, Iss. 1), pp.12-25.
27. Gerstein, M., Winter, E. and Hertz, S., 2016. Teaching accounting ethics: a problem-based learning approach. *Journal of Accounting, Ethics and Public Policy*, 17(1).
28. Hildebeitel, K. and S. Jones: 1991, 'Initial Evidence on the Impact of Integrating Ethics into Accounting Education', *Issues in Accounting Education* 6, σελ. 262–275.
29. Ho, S.S., Li, A.Y., Tam, K. and Zhang, F., 2015. CEO gender, ethical leadership, and accounting conservatism. *Journal of Business Ethics*, 127, pp.351-370.
30. Karnes, A. and J. Sterner: 1988, 'The Role of Ethics in Accounting Σελίδα 86 από 91 Education', *Journal of Accounting Education* 6, σελ. 18–31.
31. Kieslich, K., Bump, J.B., Norheim, O.F., Tantivess, S. and Littlejohns, P., 2016. Accounting for technical, ethical, and political factors in priority setting. *Health Systems & Reform*, 2(1), pp.51-60.
32. Kiradoo, G., 2020. Ethics in accounting: Analysis of current financial failures and role of accountants. *International Journal of Management (IJM)*, 11(2), pp.241-247.
33. Kutluk, F.A., 2017. Behavioral accounting and its interactions. *Accounting and Corporate Reporting-Today and Tomorrow*, pp.191-207.
34. Latan, H., Ringle, C.M. and Jabbour, C.J.C., 2018. Whistleblowing intentions among public accountants in Indonesia: Testing for the moderation effects. *Journal of Business Ethics*, 152, pp.573-588.
35. Loeb, S. E.: 1988, 'Teaching Students Accounting Ethics: Some Crucial Issues', *Issues in Accounting Education* 3 (Fall), σελ. 316–329.
36. Loeb, S.E., 2015. Active learning: An advantageous yet challenging approach to accounting ethics instruction. *Journal of Business Ethics*, 127, pp.221-230.
37. Mardawi, Z., Seguí-Mas, E. and Tormo-Carbó, G., 2021. Rethinking the accounting ethics education research in the post-COVID-19 context. *Cogent Business & Management*, 8(1), p.1984627.

38. Martinov-Bennie, N. and Mladenovic, R., 2015. Investigation of the impact of an ethical framework and an integrated ethics education on accounting students' ethical sensitivity and judgment. *Journal of Business Ethics*, 127, pp.189-203.
39. Massey, D.W., 2017. Discussion of "Recognizing Ethical Issues: An Examination of Practicing Industry Accountants and Accounting Students". *Journal of business ethics*, 142, pp.277-283.
40. Mastracchio Jr, N.J., Jiménez-Angueira, C. and Toth, I., 2015. The state of ethics in business and the accounting profession. *The CPA Journal*, 85(3), p.48.
41. Miller, W.F. and Shawver, T.J., 2018. An exploration of the state of ethics in UK accounting education. *Journal of Business Ethics*, 153, pp.1109-1120.
42. Mintz, S. M. (1990). Cases in accounting ethics and professionalism. New York: McGrawHill.
43. Mintz, S. and Morris, R.E., 2022. *Ethical obligations and decision making in accounting*. McGraw-Hill US Higher Ed USE.
44. Mintz, S.M. and Miller, W.F., 2020. The role of practical wisdom in accounting ethics education. In *The Routledge Handbook of Accounting Ethics* (pp. 281-294). Routledge.
45. Montenegro, T.M. and Rodrigues, L.L., 2020. Determinants of the attitudes of Portuguese accounting students and professionals towards earnings management. *Journal of Academic Ethics*, 18(3), pp.301-332.
46. Noval, L.J. and Stahl, G.K., 2017. Accounting for proscriptive and prescriptive morality in the workplace: The double-edged sword effect of mood on managerial ethical decision making. *Journal of Business Ethics*, 142, pp.589-602.
47. Nowak, M., 2018. Polish research on accounting ethics. Predominating trends and pioneering approaches. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego We Wrocławiu*, (515), pp.177-184.
48. Pianezzi, D., Cinquini, L., Grossi, G. and Sargiacomo, M., 2022, April. Migration and the neoliberal state: accounting ethics in the Italian response to the refugee crisis. In *Accounting Forum* (Vol. 46, No. 2, pp. 134-159). Routledge.
49. Ponemon, L. (1990). Ethical judgments in accounting: A cognitive developmental perspective. *Critical Perspectives on Accounting*, I, σελ. 191-215.

50. Rebele, J.E. and Pierre, E.K.S., 2019. A commentary on learning objectives for accounting education programs: The importance of soft skills and technical knowledge. *Journal of Accounting Education*, 48, pp.71-79.
51. Sahin, H., Tekin, M.S. and Kutluk, F.A., 2020. Inclusion of Ethics in Undergraduate Accounting Programs and A Discussion about its Teaching ways. *Available at SSRN 3643817*.
52. Shafer, W.E., 2015. Ethical climate, social responsibility, and earnings management. *Journal of Business Ethics*, 126, pp.43-60.
53. Simpson, S.N., Onumah, J.M. and Oppong-Nkrumah, A., 2016. Ethics education and accounting programmes in Ghana: does university ownership and affiliation status matter?. *International Journal of Ethics Education*, 1, pp.43-56.
54. Soetan, T.A., 2018. Accounting Ethics and Accounting Education in Selected Tertiary Institutions in Nigeria. *International Journal of Business and General Management (IJBGM)*, 7, pp.31-44.
55. Stephenson, S.S., 2016. Reflective ethical decision: A model for ethics in accounting education. *The Accounting Educators' Journal*, 26.
56. St. Pierre, K. E., E. S. Nelson and A. L. Gabbin: 1990, 'A Study of the Ethical Development of Accounting Majors in Relation to Other Business and Nonbusiness Disciplines', *The Accounting Educators' Journal* 3, σελ. 23–35.
57. Tassadaq, F. and Malik, Q.A., 2015. Creative accounting & financial reporting: model development & empirical testing. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 5(2), pp.544-551.
58. Todorović, Z., 2018. Application of Ethics in the Accounting Profession with an Overview of the Banking Sector. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, 7(3), pp.139-158.
59. Turner, L., Weickgenannt, A.B. and Copeland, M.K., 2022. *Accounting information systems: controls and processes*. John Wiley & Sons.
60. Voss, G., 2021. Professional Ethics in Accounting as Assessed by Managers of Entities.
61. Warren, C.S., Jonick, C. and Schneider, J., 2020. *Financial accounting*. Cengage Learning.
62. Warren, C.S., Reeve, J.M. and Duchac, J., 2016. *Financial & managerial accounting*. Cengage Learning.
63. West, A., 2018. Multinational tax avoidance: Virtue ethics and the role of accountants. *Journal of business ethics*, 153, pp.1143-1156.

64. Žager, K., Dečman, N. and Novak, A., 2019. Importance of ethics in the education of accountants. *Ekonomski Vjesnik*, 32(2), pp.463-476.

Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Λογιστική και Ηθική εκπαίδευση

Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλο
 - Άνδρας
 - Γυναίκα
 - Δεν απαντώ

2. Εργασιακή Κατάσταση - Θέση
 - Φοιτητής
 - Λογιστής
 - Υπάλληλος Γραφείου
 - Άλλο:

3. Έχετε διδαχτεί κάποιο μάθημα ηθικής στη σχολή;
 - Ναι
 - Όχι

4. Εάν το μάθημα ηθικής ήταν μάθημα επιλογής θα το επιλέγατε;
 - Ναι
 - Όχι
 - Δεν απαντώ

5. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι έχει σχέση η ηθική με τη λογιστική;

Καμία Σχέση 1 2 3 4 5 Απόλυτη Σχέση

Διδασκαλία της ηθικής στο Πανεπιστήμιο

6. Θα πρέπει το πανεπιστήμιό σας να προσφέρει μαθήματα ηθικής;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

7. Συμφωνείτε ότι ένα τέτοιο μάθημα είναι απαραίτητο για το πρόγραμμα σπουδών σας;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

8. Συμφωνείτε ότι είναι κατάλληλο να προσφέρονται μαθήματα ηθικής σε οικονομικές σχολές;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

9. Συμφωνείτε ότι το να έχετε ένα μάθημα ηθικής στο πανεπιστήμιο θα σας βοηθούσε να επιλύσετε τα ηθικά ζητήματα που αντιμετωπίζει το επάγγελμα του λογιστή και η επιχειρηματική κοινότητα γενικότερα;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

Σημασία της ηθικής

10. Πόσο σημαντική είναι η ηθική στην επιχειρηματική κοινότητα;

Καθόλου Σημαντική 1 2 3 4 5 Πολύ Σημαντική

11. Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις Οικονομικές σχολές;

Καθόλου Σημαντική 1 2 3 4 5 Πολύ Σημαντική

12. Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις προσωπικές σας αποφάσεις;

Καθόλου Σημαντική 1 2 3 4 5 Πολύ Σημαντική

13. Πόσο σημαντική είναι η ηθική στις αποφάσεις σας στο χώρο εργασίας;

Καθόλου Σημαντική 1 2 3 4 5 Πολύ Σημαντική

Προσδοκίες-Στόχοι από την ηθική εκπαίδευση

14. Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να συσχετίσουν τη λογιστική εκπαίδευση με ηθικά ζητήματα;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

15. Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν στην αναγνώριση ζητημάτων στη λογιστική που έχουν ηθικές επιπτώσεις;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

16. Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να αναπτύξουν μια αίσθηση ηθικής υποχρέωσης ή ευθύνης.

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

17. Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να αντιμετωπίσουν ηθικές συγκρούσεις και διλήμματα της πραγματικής ζωής στη λογιστική πρακτική;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

18. Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές πρέπει να βοηθούν τους φοιτητές να κατανοήσουν την ιστορία της ηθικής και τη σχέση με το γενικό πεδίο της.

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

19. Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές είναι να θέσουν τη βάση για αλλαγή στη συμπεριφορά.

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

20. Οι στόχοι της εκπαίδευσης ηθικής στις οικονομικές σχολές είναι να βοηθούν τους φοιτητές στο μάθουν να κρίνουν κατά την άσκηση του επαγγέλματος τους.

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

Οι φοιτητές επιλέγουν τη λογιστική επιστήμη:

21. Για τα χρήματα;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

22. Για το κύρος;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

23. Από επιρροή τρίτων;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

24. Από επιρροή από την οικογένεια;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

25. Ευκολία του αντικειμένου;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

26. Λόγω ευκολίας στην εύρεση εργασίας μετά την αποφοίτηση;

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

Γνώμη για τους λογιστές

27. Οι λογιστές είναι έξυπνοι

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

28. Ο κόσμος θαυμάζει και σέβεται τους λογιστές

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

29. Οι λογιστές αναγνωρίζονται ως σημαντικοί από τις εταιρείες

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

Αισθήματα για το επάγγελμα του λογιστή

30. Το επάγγελμα του λογιστή είναι καλό και αξίζει τον κόπο

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

31. Το επάγγελμα του λογιστή είναι ενδιαφέρον

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

32. Το επάγγελμα του λογιστή «δίνει» μία αίσθηση ολοκλήρωσης

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα

33. Το επάγγελμα του λογιστή προσφέρει οικονομική ασφάλεια

Διαφωνώ Απόλυτα 1 2 3 4 5 Συμφωνώ απόλυτα